

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle 1) asetusehdotuksesta Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston perustamisesta vuosiksi 2028-2034 sekä asetuksen (EU) 2023/955 ja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 muuttamisesta ja 2) asetusehdotuksesta talousarvion menojen seurantaan ja tuloksellisuutta koskevan kehyksen sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle muistio 1) asetusehdotuksesta Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston perustamisesta vuosiksi 2028-2034 sekä asetuksen (EU) 2023/955 ja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 muuttamisesta ja 2) asetusehdotuksesta talousarvion menojen seurantaan ja tuloksellisuutta koskevan kehyksen sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta.

Helsingissä 20.11.2025

Pääministeri Petteri Orpo

Neuvotteleva virkamies Niina Pautola-Mol

1) EUROOPAN KOMISSION ASETUSEHDOTUS EUROOPAN TALOUDELLISEN, SOSIAALISEN JA ALUEELLISEN YHTENKUULUVUUDEN, MAATALOUDEN JA MAASEUDUN, KALATALOUDEN JA MERIELINKEINOJEN, VAURAUDEN JA TURVALLISUUDEN RAHASTON PERUSTAMISESTA VUOSIKSI 2028-2034 SEKÄ ASETUKSEN (EU) 2023/955 JA ASETUKSEN (EU, EURATOM) 2024/2509 MUUTTAMISESTA JA 2) EUROOPAN KOMISSION ASETUSEHDOTUS TALOUSARVION MENOJEN SEURANTAA JA TULOKSELLISUUTTA KOSKEVAN KEHYKSEN SEKÄ UNIONIN OHJELMIA JA TOIMINTAA KOSKEVIEN MUIDEN HORIZONTAALISTEN SÄÄNTÖJEN VAHVISTAMISESTA

1 Tausta

Komissio antoi 16.7.2025 ehdotukset EU:n seuraavaksi rahoituskehykseksi vuosille 2028-2034.

Komission ehdotus sisältää kattavan tiedonannon ”Dynaaminen EU:n talousarvio tulevaisuuden tarpeisiin – Monivuotinen rahoituskehys 2028-2034”, sekä ehdotuksen rahoituskehysasetukseksi, ehdotuksen toimielinten väliseksi sopimukseksi, ehdotuksen omia varoja koskevaksi päätökseksi, kansallisen ja aluetason kumppanuusrahastoa koskevan asetusehdotuksen (jatkossa kumppanuusrahasto), kilpailukykyrahastoa koskevan asetusehdotuksen, Verkkojen Eurooppa -asetusehdotuksen, Globaali Eurooppa -asetusehdotuksen, asetusehdotuksen EU-rahoituksen tuloksellisuuden seurannasta ja horisontaalisista periaatteista ja joukon muita sektorikohtaisia ehdotuksia.

Komissio täydensi ehdotuksiaan 3.9.2025 antamalla lisää sektorikohtaisia ehdotuksia.

Komission tiedonannon kokonaisuudesta on aiemmin laadittu erillinen E-kirje (E 73/2025 vp), joka on toimitettu eduskunnalle 19.9.2025. Samassa yhteydessä ilmoitettiin, että eduskunnalle toimitetaan erikseen sektorikohtaisiin lainsäädäntöehdotuksiin liittyvät U-kirjelmät.

Tällä U-kirjelmällä saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi komission asetusehdotus COM (2025) 565 final, ”Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhtenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston perustamisesta vuosiksi 2028-2034 sekä asetuksen (EU) 2023/955 ja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 muuttamisesta”, jatkossa kumppanuusrahastoasetus (NRP-asetus).

Tällä U-kirjelmällä saatetaan eduskunnan käsiteltäväksi myös komission asetusehdotus COM (2025) 545 final ”Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus talousarvion menojen seurantaa ja tuloksellisuutta koskevan kehyksen sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta”, jatkossa tuloksellisuusasetus. Ehdotukset liittyvät läheisesti toisiinsa, joten valtioneuvosto pitää perusteltuna ja tarpeellisenä käsitellä niitä samassa U-kirjelmässä laajemman kokonaiskuvan hahmottamiseksi.

Komission asetusehdotuksissa olevat luvut on esitetty käyvin hinnoin. Kansallisen valmisteluprosessin ja lukujen vertailtavuuden kannalta on tarkoituksenmukaista käyttää vuoden 2025 hintoja, jotka osoittavat todelliset muutokset koko kaudella (inflaation vaikutusta huomioon ottamatta). Jäljempänä tässä muistiossa käytetään pääasiassa vuoden 2025 hintoja ellei toisin mainita.

Kumppanuusrahastoasetus ja siihen liittyvät sektorikohtaiset asetusehdotukset muodostavat kokonaisuuden. Sektorikohtaisista asetuksista annettavat valtioneuvoston selvitykset täydentävät tätä NRP-asetuksen selvitystä.

2 Ehdotuksen tavoite

Viime vuosina EU:n rahastoista, joista kohdennetaan ennalta jäsenvaltioille määrärahoja, on tuettu ratkaisevasti EU:n keskeisiä tavoitteita ja EU:n yhteistä politiikkaa, kuten taloudellista, alueellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta, maatalousväestön kohtuullisen elintason varmistamista, kohtuuhintaisten elintarvikkeiden saatavuutta, yhteistä kalastuspolitiikkaa tai vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen luomista.

Tällä hetkellä on olemassa useita rahastoja, jotka on pääasiassa kohdennettu ennalta jäsenvaltioille. Unioniin kohdistuvat mittavat haasteet edellyttävät kuitenkin uudelleen tarkastelua siitä, miten rahastojen rakennetta voitaisiin parantaa, jotta yhteiset prioriteetit voidaan saavuttaa tehokkaammin.

Komission asetusehdotuksessa todetaan, että vaikka alueelliset erot ovat vähentyneet huomattavasti muun muassa EU:n koheesiopolitiikan ansiosta, EU:n kansalaisista 29 prosenttia asuu edelleen alueilla, joiden BKT asukasta kohden on alle 75 prosenttia EU:n keskiarvosta, ja noin 135 miljoonaa ihmistä asuu paikoissa, jotka ovat kahden viime vuosikymmenen aikana vähitellen jääneet muista jälkeen. Erilaiset kasvumahdollisuudet voivat kasvattaa sosioekonomisia eroja jäsenvaltioiden välillä ja sisällä, erityisesti maaseutu- ja kaupunkialueiden välillä.

Komission perusteluissa todetaan myös, että elintarviketurva ja luonnon monimuotoisuus ylläpitävät Euroopan elämänlaatua yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) avulla. Sillä voidaan taata, että 450 miljoonalla eurooppalaisella on mahdollisuus saada kohtuuhintaisia turvallisia, korkealaatuisia ja monipuolisia elintarvikkeita niin, että vaikutetaan elinvoimaisten maaseutualueiden säilymiseen ja edistetään merkittävästi kestävyyttä.

Elintarviketurvaan kohdistuvat pitkän aikavälin riskit sekä ilmastonmuutoksen ja ympäristön tilan heikkenemisen vaikutukset aiheuttavat kuitenkin maatalousalalle yhä suurempia paineita. Lisäksi viljelijöihin, kalastajiin ja maaseutu- ja rannikkoalueisiin kohdistuu yhä enemmän paineita epäreilun maailmanlaajuisen kilpailun, energian hintojen nousun ja vaikeutuneen pääoman saannin vuoksi sekä siksi, että nuorista viljelijöistä ja kalastajista on pulaa.

Perusteluissa kiinnitetään huomiota myös siihen, että sota, turvattomuus, köyhyys ja mahdollisuuksien puute ovat vahvistaneet muuttovirtoja, ja muuttoliikkeen käyttäminen aseena EU:n rajoilla on tuonut esiin uudenlaisia uhkia. Samaan aikaan maailmanlaajuinen poliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö aiheuttaa ennennäkemättömän suuria haasteita sodan jatkuessa edelleen Euroopan mantereella ja myös sen naapurialueilla.

Yllä kuvatut unioniin kohdistuvat monet haasteet osoittavat, että EU:n tuen rakennetta on parannettava, jotta voidaan saavuttaa yhteiset prioriteetit ja toteuttaa yhteistä politiikkaa aikaisempaa tehokkaammin.

Vuosien 2028–2034 monivuotinen rahoituskehusehdotus tarjoaa komission mukaan mahdollisuuden suunnitella enemmän politiikkaan suuntautunut ja aiempaa yksinkertaisempi, vaikuttavampi ja reagoivampi talousarvio.

Komission 11. helmikuuta 2025 julkaisemassa tiedonannossa ”Kohti seuraavaa monivuotista rahoituskehystä” korostettiin myös, että on ”puututtava nykytilanteen monimutkaisuuksiin, heikkouksiin ja jäykkyyksiin sekä maksimoitava jokaisen käytetyn euron vaikutus” samalla kun tulee taata talousarvion kyky reagoida muuttuvaan todellisuuteen.

Komission kumppanuusrahastoa koskevalla asetusehdotuksella pyritään vastaamaan näihin erilaisiin haasteisiin. Tavoitteena on:

- varmistaa parempi johdonmukaisuus EU:n prioriteettien sekä kansallisten ja alueellisten toimien välillä;
- yksinkertaistaa toimia ja saadaan parempi vastine rahalle luomalla yksinkertaisempi ja tehokkaampi toteutusjärjestelmä;
- vastata uusiin poliittisiin prioriteetteihin helpottamalla varojen uudelleenkohdentamista, jotta voidaan reagoida uusiin tarpeisiin ja ennakoimattomiin kriiseihin, vaarantamatta kuitenkaan pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi komissio esittää ennalta jäsenvaltioille kohdennettujen määrärahojen ryhmittelyä yhteen rahastoon, kumppanuusrahastoon, jotta voidaan

- yksinkertaistaa nykyistä kehystä ja siirtyä lähes 540 ohjelmasta 27:ään kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaan ja yhteen Interreg-suunnitelmaan, joiden tukikelpoisuusala on laaja ja joihin sovelletaan yksiä sääntöjä. Tämä vähentäisi hallinnollisia kustannuksia kaikilla tasoilla ja mm. helpottaisi EU:n yritysten, ml. pk-yritysten, paikallisviranomaisten ja hankkeiden toteuttajien rahoituksen saantia.

- tarjota paremmin yhdenmukainen ohjelmasuunnitteluprosessi, joka mahdollistaa EU:n prioriteettien toteuttamiseksi eriytetyn ja laatuun perustuvan lähestymistavan, joka on räätälöity kunkin jäsenvaltion kansallisten ja alueellisten haasteiden mukaan. Yhdenmukainen ohjelmasuunnittelu mahdollistaisi myös vahvemmat synergiavaikutukset politiikkojen välillä, esimerkiksi antamalla jäsenvaltioille mahdollisuuden vastata kattavammin maaseutu- ja rannikkoalueiden haasteisiin, sekä muiden EU:n meno-ohjelmien (esim. Euroopan kilpailukykyrahasto tai Verkkojen Eurooppa -väline) kanssa.

- varmistaa, että jäsenvaltiot voivat sitoutua koko EU:ta hyödyttävään kunnianhimoiseen uudistusohjelmaan ohjaamalla menoja siten, että niillä on merkitystä ja niillä voidaan tuottaa eniten EU:n tason lisäarvoa. Jäsenvaltioita ja alueita tulisi erityisesti kannustaa valitsemaan nykyistä enemmän hankkeita, joilla on suuri EU:n tason lisäarvo, myös rajat ylittäviä ja useita maita koskevia hankkeita (erityisesti Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita).

- edistää sitoutumista kaikilla tasoilla monitasoisella hallinnolla ja vahvalla alueellisella ulottuvuudella, joka perustuu yhteistyöhön perustuvaan hallinnointiin ja kumppanuusperiaatteeseen. Näin varmistettaisiin tuen keskittäminen kunkin jäsenvaltion ja sen alueiden ja alojen tarpeisiin sekä jatkuvuus ja ennakoitavuus hallintoviranomaisten ja tuensaajien kannalta.

- mahdollistaa nopeampi ja parempi vastine rahalle kytkemällä varojen myöntäminen jäsenvaltioille toimenpiteiden täytäntöönpanossa saavutettuun edistykseen eikä tukikelpoisten kustannusten korvaamiseen.

- ottaa käyttöön vahvat suojatoimet, joilla varmistetaan oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan tehokas soveltaminen koko täytäntöönpanon ajan.

- kannustaa lisäämään joustavuutta ja sopeutumiskykyä kohdentamalla varoja asteittain koko ohjelmakauden ajan, helpottamalla suunnitelmien tarkistamista ja ottamalla käyttöön EU:n tason varaus (EU-väline), joka tarjoaa lisäjoustoa uusiin prioriteetteihin ja kriiseihin mukautumista varten.

Yhden rahaston muodostaminen tarkoittaisi myös siirtymistä useista ohjelmista yhteen kansalliseen suunnitelmaan (NRP, National Regional Partnership Plan). Jäsenvaltiolle suoraan kohdentuva rahoitus sidottaisiin NRP-suunnitelmissa sovittuihin investointeihin, uudistuksiin ja muihin interventioihin liittyvien välitavoitteiden ja tavoitteiden toteutumiseen. Maksatusten perustana olisi tulospäätösteisuus, jolloin maksatukset perustuisivat näiden tavoitteiden saavuttamiseen toteutuneiden kulujen sijaan.

Komission kumppanuusasetusehdotukseen liittyy ehdotuksia alakohtaisiksi asetuksiksi, joissa vahvistetaan erityisedellytykset, jotka koskevat unionin tuen myöntämistä suunnitelmien kattamille politiikanaloille. Tätä unionin tukea myönnetään kumppanuusrahastosta asetuksessa ehdotettujen kyseistä rahastoa koskevien sääntöjen mukaisesti.

Tuloksellisuusasetuksen osalta tavoitteena on selkeän, luotettavan ja ajantasaisen tiedon saatavuus unionin talousarvion käytöstä ja sen tuella saavutetuista asioista. Komission mukaan tämä on olennaisen tärkeää avoimuuden ja vastuuvollisuuden kannalta ja sen varmistamiseksi, että jokainen euro käytetään vaikuttavasti ja tehokkaasti. Tiedot ovat komission mukaan olennaisen tärkeitä myös päätöksenteon kannalta, sillä ne vahvistavat talousarvion ja EU:n politiikan painopisteiden välistä yhteyttä.

Komissio tiivistää tuloksellisuusasetuksen tavoitteet seuraavasti:

- horisontaalisten periaatteiden (kuten ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen ja sukupuolten tasa-arvon) tukemiseen tarkoitettujen säännösten yhdenmukaistaminen, millä vähennetään monimutkaisuutta tuensaajille ja lisätään EU:n toimien johdonmukaisuutta;

- EU:n menojen ja talousarvion tuloksellisuuden seurantarjestelmän sujuvoittaminen ja yhdenmukaistaminen, millä mahdollistetaan eri ohjelmien tietojen yhdistäminen, lisätään avoimuutta ja vähennetään sidosryhmille aiheutuvia kustannuksia;

- tuloksellisuustietojen raportoinnin ja EU:n koko talousarvion rahoitusmahdollisuuksia koskevien tietojen antamisen yhdenmukaistaminen ja järjeistämisen, millä lisätään avoimuutta sidosryhmille ja helpotetaan EU:n varojen saantia mahdollisille tuensaajille.

3 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asetusehdotus – COM(2025) 565 final ”Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahaston perustamisesta vuosiksi 2028-2034 sekä asetuksen (EU) 2023/955 ja asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 muuttamisesta

I osasto – Yleiset säännökset [1–9 artikla]

Kumppanuusrahasto kokoaa yhteen EU:n rahastot, joista jäsenvaltioille kohdennetaan ennalta määrärahoja, ja se perustetaan vuosiksi 2028–2034.

Asetuksella perustetaan (1 artikla) Euroopan taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden, maatalouden ja maaseudun, kalatalouden ja merielinkeinojen, vaurauden ja turvallisuuden rahasto, jäljempänä ’kumppanuusrahasto’. Asetuksessa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat kumppanuusrahaston tehtäviä, ensisijaisia tavoitteita ja organisointia, varainhoitosääntöjä, joita sovelletaan kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien, jäljempänä ”kumppanuusohjelma”, tukeen sekä rahoitusvaroja.

Seuraavaksi luetelluissa asetuksissa voidaan vahvistaa kumppanuusrahastoasetuksen täydentämiseksi erityisehtoja, jotka eivät saa olla ristiriidassa kumppanuusrahastoasetuksen kanssa:

a) asetus XX [Euroopan aluekehitysrahaston, mukaan lukien Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg), ja koheesiorahaston perustamisesta osana asetuksessa (EU) [...] [kumppanuussuunnitelmia koskeva asetus] vahvistettua rahastoa ja aluekehitykseen myönnettävän unionin tuen täytäntöönpanoedellytysten vahvistamisesta vuosiksi 2028–2034];

b) asetus XX [Euroopan sosiaalirahaston perustamisesta osana asetuksessa (EU) [...] [kumppanuussuunnitelmia koskeva asetus] vahvistettua rahastoa ja laadukkaisiin työpaikkoihin, osaamiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen myönnettävän unionin tuen täytäntöönpanoedellytysten vahvistamisesta vuosiksi 2028–2034];

c) asetus XX [yhteisen maatalouspolitiikan vahvistamisesta osana asetuksessa (EU) [...] [kumppanuussuunnitelmia koskeva asetus] vahvistettua rahastoa ja unionin yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) täytäntöönpanon tukemiseen SEUT-sopimuksen III osan III osaston mukaisesti myönnettävän unionin tuen täytäntöönpanoedellytyksistä, kohtuullisen elintason varmistamisesta maatalousväestölle ja elintarvikkeiden saatavuudesta, maatalouden tuottavuuden lisäämisestä, markkinoiden vakauttamisesta ja pitkän aikavälin elintarvikeeturvan tukemisesta kaudella 2028–2034];

d) asetus XX [yhteisen kalastuspolitiikan ja unionin meripolitiikan vahvistamisesta osana asetuksessa (EU) [...] [kumppanuussuunnitelmia koskeva asetus] vahvistettua rahastoa ja täytäntöönpanoedellytysten vahvistamisesta kaudella 2028–2034];

e) asetus (EU) [...] turvapaikka-asioita, muuttoliikettä ja kotouttamista koskevan unionin tuen vahvistamisesta vuosiksi 2028–2034;

f) asetus (EU) [...] Euroopan yhdenmuettyä rajaturvallisuutta ja eurooppalaista viisumipolitiikkaa koskevan unionin tuen vahvistamisesta vuosiksi 2028–2034;

g) asetus (EU) [...] sisäistä turvallisuutta koskevan unionin tuen vahvistamisesta vuosiksi 2028–2034;

h) asetus (EU) 202X/XXXX Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1308/2013¹ muuttamisesta siltä osin kuin on kyse Euroopan unionin kouluhedelmä-, -vihannes- ja -maitojärjestelmästä, interventioista tietyillä aloilla, valkuaisalan perustamisesta, hamppua koskevista vaatimuksista, juuston, valkuaiskasvien ja lihan kaupan pitämisen vaatimuksista, ylimääräisten tuontitullien soveltamisesta, tarvikkeiden saatavuutta hätätilanteissa ja vakavissa kriisitilanteissa, siltä osin kuin se on merkityksellistä tämän asetuksen mukaisen tuen kannalta.

Jos on epäselvää, sovelletaanko kumppanuusrahastoasetusta vai politiikkakohtaisia asetuksia, sovelletaan kumppanuusrahastoasetusta.

Ehdotuksen 2 artiklassa määritellään **yleistavoitteet, joita olisi toteutettava** viiteen pilariin ryhmiteltyjen erityistavoitteiden avulla.

Kumppanuusrahaston yleisenä tarkoituksena on edistää unionin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta, kestäväää kehitystä ja kilpailukykyä, turvallisuutta ja varautumista. Kumppanuusrahastosta tuetaan seuraavia yleistavoitteita:

a) vähennetään alueellista epätasapainoa unionissa ja muita heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä ja edistetään Euroopan alueellista yhteistyötä SEUT-sopimuksen kolmannen osan XVIII osaston mukaisesti, mukaan lukien ympäristöhankkeiden ja Euroopan laajuisten verkkojen tukeminen liikenneinfrastruktuurien alalla SEUT-sopimuksen 177 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

b) tuetaan laadukkaita työpaikkoja, koulutusta ja osaamista sekä sosiaalista osallisuutta SEUT-sopimuksen kolmannen osan XI ja XVIII osaston, 'Euroopan sosiaalirahasto', mukaisesti ja edistetään sosiaalisesti oikeudenmukaista siirtymistä ilmastonutraaliuteen SEUT-sopimuksen 91 artiklan 1 kohdan d alakohdan, 192 artiklan 1 kohdan ja 194 artiklan 2 kohdan mukaisesti;

c) tuetaan unionin yhteisen maatalouspolitiikan YMP:n täytäntöönpanoa SEUT-sopimuksen kolmannen osan III osaston mukaisesti;

d) tuetaan unionin YKP:n yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanoa SEUT-sopimuksen kolmannen osan III osaston mukaisesti;

e) suojellaan ja lujitetaan demokratiaa unionissa ja vaalitaan unionin arvoja SEU-sopimuksen 2 artiklan mukaisesti.

Ehdotuksen 2 artiklassa tarkoitettuihin yleistavoitteisiin pyritään seuraavien **erityistavoitteiden** avulla (3 artikla):

a) tuetaan unionin kestäväää vaurautta kaikilla alueilla

i) edistämällä alueiden houkuttelevuutta, jotta voidaan tukea oikeutta jäädä kotiseudulle, muun muassa tukemalla kaupunki- ja maaseutualueiden yhdenmukaista kehittämistä koskevia strategioita, mukaan lukien tuki alueellisille palveluille ja infrastruktuurille;

ii) vahvistamalla unionin teollista perustaa ja häiriönsietokykyisiä toimitusketjuja sekä edistämällä kestäväää ja kilpailukykyistä valmistusta erityisesti nettonollateknologian ja kriittisiin raaka-aineisiin liittyvän teknologian alalla kiinnittäen erityistä huomiota pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukykyyn ottamalla ympäristö- ja ilmastotavoitteet kaikilta osin huomioon teollisuuden puhtaan siirtymän vauhdittamiseksi;

iii) tukemalla oikeudenmukaista siirtymää kohti unionin vuosien 2030, 2040 ja 2050 energia- ja ilmastotavoitteita erityisesti asettamalla etusijalle puhtaan energian tuotannon ja infrastruktuurin tukeminen, edistämällä energiatehokkuutta ja hiilestä irtautumista, varastointia ja teknologiaa, kehittämällä älykkäitä energiapuhtausjärjestelmiä ja kotimaisia siirto- ja jakeluverkkoja ottaen huomioon myös Euroopan laajuinen verkko (TEN-T) ja teknologia sekä edistämällä kiertotaloutta ja varmistamalla, että kaikki alueet ja kaikki ihmiset voivat myötävaikuttaa puhtaaseen siirtymään ja hyötyä siitä;

iv) tukemalla digitalisaatiota, jotta päästäisiin digitaalinen vuosikymmen 2030 -ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja edistämällä siten digitaalisesti riippumattoman, turvallisen ja osallistavan unionin saavuttamista ja edistämällä edistyneen teknologian kehittämistä ja käyttöä, mukaan lukien tekoäly, turvallinen ja luotettava digitaalinen infrastruktuuri ja digitaaliset palvelut, perustason ja edistyneet digitaaliset taidot, digitaaliset julkiset palvelut sekä tieto- ja viestintätekniikan yhteen liitettävyyden, niin että samalla puututaan digitaaliseen kuiluun;

v) tukemalla tutkimusta, kehittämistä ja innovointia, mukaan lukien innovoinnin levittäminen kaikille alueille;

vi) tukemalla toimenpiteitä, myös uudistuksia, joilla edistetään säästö- ja investointiunionia ja markkinapohjaisten rahoitusvaihtoehtojen kehittämistä;

vii) tukemalla sosiaalista asuntotuotantoa ja kohtuuhintaista asumista;

viii) vahvistamalla unionin liikenneinfrastruktuuria ja edistämällä Euroopan laajuisen liikenneverkon valmiiksi saattamista, erityisesti ydinverkossa ja laajennetussa ydinverkossa, samalla kun edistetään hiilestä irtautumista ja parannetaan yhteyksiä, turvallisuutta ja saavutettavuutta syrjäisillä alueilla ja alueilla, joilla yhteydet ovat heikot; tukemalla liikenteen vihreää ja digitaalista siirtymää;

ix) tukemalla matkailualaa, kestävyys mukaan lukien;

x) tukemalla tehokasta vesihuoltoa, laatua ja häiriönsietokykyä, ympäristönsuojelua, ilmastonmuutokseen sopeutumista, ilmastokestävyyttä ja biologisen monimuotoisuuden, maaperän laadun ja luonnonvarojen parantamista, edistämällä kiertotaloutta, biotaloutta ja laajempaa resurssitehokkuutta, ehkäisemällä tehokkaammin ympäristön pilaantumista ja parantamalla sen hallintaa ja kunnostamista, suojelemalla ja ennallistamalla luontoa ja vahvistamalla luonnon monimuotoisuutta ja luonnonvaroja sekä edistämällä Uusi eurooppalainen Bauhaus- aloitteen mukaisia ratkaisuja rakennetussa ympäristössä.

b) tuetaan unionin puolustusvoimavaroja ja turvallisuutta kaikilla alueilla

i) vahvistamalla unionin puolustusteollista perustaa ja sotilaallista liikkuvuutta erityisesti kehittämällä kaksikäyttöistä TEN-T-infrastruktuuria;

ii) vahvistamalla unionin kriisi- ja katastrofivalmiutta ottamalla kaikessa politiikassa huomioon ”sisäänrakennetun varautumisen” periaate;

iii) vahvistamalla unionin turvallisuutta parantamalla uhkien havaitsemis- ja ehkäisyvalmiuksia ja niihin reagointia koskevia valmiuksia, myös parantamalla kriittistä energia- ja liikenneinfrastruktuuria ja kyberturvallisuutta;

c) vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta tukemalla ihmisiä ja vahvistamalla unionin yhteiskuntia ja sosiaalista mallia

i) tukemalla työllisyyttä, yhdenvertaista pääsyä työmarkkinoille, oikeudenmukaisia ja laadukkaita työoloja ja työvoiman liikkuvuutta;

ii) parantamalla työvoiman tarjontaa sekä koulutuksen ja taitojen elinikäistä hankkimista erityisesti edistämällä täydennys- ja uudelleen koulutusta;

iii) edistämällä kaikkien yhdenvertaisia mahdollisuuksia, tukemalla vahvoja sosiaalisia turvaverkkoja, edistämällä sosiaalista osallisuutta ja torjumalla köyhyyttä ja asunnottomuutta sekä tukemalla investointeja sosiaaliseen infrastruktuuriin;

iv) helpottamalla palvelujen ja niihin liittyvän infrastruktuurin saatavuutta, mukaan lukien terveydenhuoltojärjestelmien sekä lasten- ja pitkäaikaishoitopalvelujen nykyaikaistaminen, digitalisaatio ja laadun ja häiriönsietokyvyn vahvistaminen;

v) vastaamalla väestörakenteen muutoksen haasteisiin kaikkialla EU:ssa, mukaan lukien työvoimapula sekä sukupolvien ja alueiden väliset erot;

vi) puuttumalla sosiaalisiin vaikutuksiin, joita aiheutuu rakennusten ja tieliikenteen kasvihuonekaasupäästöjen sisällyttämisestä direktiivin 2003/87/EY soveltamisalaan.

d) ylläpidetään elämänlaatua unionissa

i) tukemalla viljelijöiden oikeudenmukaisia ja riittäviä tuloja ja pitkän aikavälin kilpailukykyä, mukaan lukien viljelijöiden asema arvoketjussa;

ii) edistämällä pitkän aikavälin elintarvike turvaa;

iii) parantamalla maaseutualueiden houkuttelevuutta ja elintasoja, mukaan lukien terveydenhuollon saatavuus, ja edistämällä oikeudenmukaisia työoloja ja sukupolvenvaihdosta; parantamalla viljelijöiden valmiutta ja kykyä selviytyä kriiseistä ja riskeistä; parantamalla tiedon ja innovoinnin saatavuutta ja vauhdittamalla digitaalista ja vihreää siirtymää kukoistavan maatalous- ja elintarvikealan luomiseksi;

iv) varmistamalla unionin kalastusalan ja vesiviljelyalan kestävyys, kilpailukyky ja häiriönsietokyky, edistämällä kestävää ja kilpailukykyistä sinistä taloutta rannikko-, saari- ja sisämaa-alueilla, parantamalla paikallisyhteisöjen sosioekonomisia mahdollisuuksia ja häiriönsietokykyä sekä varmistamalla valtamerten vahva hallinnointi kaikilla aloilla siten, että valtameret ovat turvallisia, varmoja, puhtaita ja kestävästi hoidettuja;

v) parantamalla kestäviä maa- ja metsätalouden käytäntöjä, jotta voidaan edistää kestäviä ilmastotoimia, tarjoamalla monenlaisia ekosysteemipalveluja, tukemalla tehokasta vesihuoltoa ja sen laatua ja häiriönsietokykyä, toteuttamalla luontopohjaisia ratkaisuja, vahvistamalla

kestävää kehitystä ja ympäristönsuojelua, tehostamalla biologisen monimuotoisuuden, maaperän ja luonnonvarojen säilyttämistä ja ennallistamista sekä parantamalla eläinten hyvinvointia.

e) suojellaan ja vahvistetaan perusoikeuksia, demokratiaa, tasa-arvoa ja oikeusvaltioperiaatetta sekä vaalitaan unionin arvoja

i) pitämällä yllä ja kehittämällä edelleen avoimia, oikeuksiin perustuvia, demokraattisia, tasa-arvoisia ja osallistavia yhteiskuntia muun muassa parantamalla kansalaisyhteiskunnan ja työmarkkinaosapuolten valmiuksia vaalia unionin arvoja, kansalaiskasvatusta ja nuorten osallistumista;

ii) edistämällä ja pitämällä yllä oikeusvaltioperiaatetta vahvistamalla oikeusjärjestelmiä, korruptiontorjuntakehyksiä, tiedotusvälineiden moniarvoisuutta, tiedon eheyttä, medialukutaitoa ja tehokasta keskinäistä valvontaa;

iii) tehostamalla julkishallintoa ja parantamalla viranomaisten ja sidosryhmien institutionaalisia valmiuksia kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla;

iv) edistämällä kulttuuria eurooppalaisten arvojen muokkaajana ja tukemalla elinvoimaista ja monimuotoista kulttuurialaa.

Ehdotuksen 4 artikla sisältää määritelmät, joita sovellettaisiin kumppanuusrahastoasetuksen lisäksi myös muihin sektorikohtaisiin asetuksiin. Esimerkiksi YMP-asetusehdotuksessa ei ole omaa artiklaehdotusta määritelmille. 4 artiklassa määritellään mm. ”tuensaaja” ja YMP:n osalta ”viljelijä”. Lisäksi artiklassa edellytetään, että jäsenvaltiot vahvistavat kumppanuussuunnitelmissaan ”maataloustoiminnan”, ”maatalousmaan”, ”tukikelpoisen hehtaarin” ja ”nuoren viljelijän” määritelmät puolueettomin ja syrjimättömin perustein ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Artiklassa tarkennetaan myös millaiset edellytykset jäsenvaltiokohtaisissa määritelmissä pitää täyttyä.

Komissio ja jäsenvaltiot soveltavat kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien ja Interreg-suunnitelman täytäntöönpanoon yhteistyöhön perustuvaa hallinnointia, kun taas EU-välineen (5 artikla) täytäntöönpanossa komissio voi käyttää suoraa, yhteistyöhön perustuvaa tai välillistä hallinnointia. Syrjäisimpien alueiden yhteistyötä tukeviin lukuihin sisältyvät Globaali Eurooppa -välineen rahoitusosuudet voidaan toteuttaa yhteistyöhön perustuvalla tai välillisellä hallinnoinnilla.

Kunkin jäsenvaltion olisi järjestettävä ja pantava täytäntöön kattava kumppanuus kansallista ja alueellista kumppanuussuunnitelmaa ja sen kutakin lukua varten monitasoisen hallinnon periaatteen ja alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti, jotta varmistetaan eri kumppaneiden tasapuolinen edustus (6 artikla). Suunnitelman lukujen kumppanuus voi koostua eri sidosryhmistä, esimerkiksi sisäasiain toimenpiteiden osalta kumppanuusvaatimukset ovat suppeammat.

Kumppanuudessa on oltava tasapuolisesti edustettuina seuraavat kumppanit:

a) alue-, paikallis-, kaupunki-, maaseutu- ja muut viranomaiset tai niitä edustavat järjestöt;

b) talouselämän kumppanit ja työmarkkinaosapuolet, mukaan lukien viljelijät, kalastajat ja niitä edustavat järjestöt;

c) asianomaiset kansalaisyhteiskuntaa edustavat elimet, kuten ympäristöalan kumppanit, valtiosta riippumattomat järjestöt, nuorisojärjestöt, ja sosiaalisen osallisuuden, perusoikeuksien, vammaisten henkilöiden oikeuksien, sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä vastaavat elimet sekä kansalliset ihmisoikeusinstituutit ja -järjestöt;

d) tarvittaessa tutkimusorganisaatiot ja yliopistot.

Edellä olevan mukaisesti perustettu kumppanuus toimii monitasoisen hallinnon periaatteen ja alhaalta ylöspäin suuntautuvan lähestymistavan mukaisesti. Jäsenvaltion on otettava kumppanit mukaan kumppanuussuunnitelman laatimiseen sekä lukujen laatimiseen, täytäntöönpanoon ja arviointiin muun muassa siten, että ne osallistuvat 55 artiklassa tarkoitettujen seurantakomiteoiden työskentelyyn.

Asetusehdotuksen 7 artiklassa määritellään asetukseen sovellettavat horisontaaliset periaatteet, mukaan lukien jäsenvaltioiden velvoite noudattaa kumppanuusrahaston täytäntöönpanossa oikeusvaltion periaatteita ja Euroopan unionin perusoikeuskirjaa sekä syrjimättömyyden ja sukupuolten tasa-arvon periaatetta tuloksellisuusasetuksen mukaisesti. Niiden olisi myös edistettävä synergia vaikutuksia ja varmistettava tehokas koordinointi kumppanuusrahaston ja muiden unionin ohjelmien ja välineiden välillä.

Jäsenvaltiot ja komissio toteuttavat tarvittavia toimenpiteitä sukupuoleen, rotuun tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän estämiseksi kumppanuussuunnitelmien valmistelun, täytäntöönpanon, seurannan, arvioinnin ja niitä koskevan raportoinnin aikana. Erityisesti esteettömyys ja saavutettavuus vammaisten henkilöiden kannalta on otettava huomioon kaikissa kumppanuussuunnitelmien laatis- ja täytäntöönpanovaiheissa.

Komissio esittää NRP-asetusehdotuksessa rahoituksen saamisen sekä oikeusvaltioperiaatteen ja EU:n perusoikeuskirjan noudattamisen välisen yhteyden vahvistamista. Oikeusvaltioperiaate ja perusoikeuksien kunnioittaminen ovat yksi rahaston erityisistä tavoitteista (3 artiklan (e) alakohta) ja ne muodostavat asetusehdotuksen horisontaaliset periaatteet (7 artikla). Lisäksi asetusehdotuksessa on perusoikeuskirjaan sidottu horisontaalinen edellytys (8 artikla) ja oikeusvaltioperiaatteeseen sidottu horisontaalinen edellytys (9 artikla), jotka muodostavat ennakoedellytykset kaiken asetukseen perustuvan rahoituksen saamiselle. NRP-asetuksen horisontaalisten edellytysten on tarkoitus täydentää ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi annetun asetuksen (ehdollisuusasetus) mukaista ehdollisuutta, joka pysyy voimassa ja soveltuu jatkossakin kaikkeen EU-rahoitukseen.

Asetusehdotuksen 8 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on otettava käyttöön ja ylläpidettävä tehokkaita mekanismeja sen varmistamiseksi, että niiden NRP-suunnitelmissa tuetut toimenpiteet ja niiden täytäntöönpano ovat perusoikeuskirjan mukaisia koko rahaston täytäntöönpanon ajan. 9 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava ehdollisuusasetuksessa tarkoitetun oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen koko rahaston täytäntöönpanon ajan. Komissio arvioi edellytysten täyttymistä jäsenvaltion NRP-suunnitelmassaan tarjoaman tiedon valossa, ottaen huomioon myös komission oikeusvaltiokertomuksen ja eurooppalaisen ohjausjakson maakohtaiset luvut.

II osasto – Rahoituspuitteet [10–20 artikla]

Kumppanuusrahaston toteuttamiseen varatut rahoituspuitteet 1 päivän tammikuuta 2028 ja joulukuun 2034 väliseksi kaudeksi ovat komission ehdotuksen mukaan 771. 3 mrd. euroa vuoden 2025 hintoina.

Määrärahat (10 artikla) ehdotetaan kohdennettavaksi seuraavasti:

a) kohdennetaan 698,3 mrd. euroa III osastossa tarkoitettuihin kumppanuussuunnitelmiin liitteen I [Jakoperusteet] mukaisesti, ja tästä summasta kohdennetaan

i) vähintään 194,3 mrd. euroa vähemmän kehittyneille alueille vahvistamalla jäsenvaltiokohtaiset vähimmäismäärät liitteessä II esitetyn menetelmän mukaisesti;

ii) vähintään 262,8 mrd. euroa 35 artiklan [Tukityypit] 1 kohdan a–k ja r alakohdassa ja 10 kohdassa tarkoitettuihin YMP:n interventioihin ja 35 artiklan 11 kohdassa lueteltuihin interventioihin;

iii) vähintään 30,6 mrd. euroa seuraavasti: 10, 7 mrd. euroa unionin turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamistuen vahvistamiseen, 13, 8 mrd. euroa Schengen-aluetta, Euroopan yhdenmukaista rajaturvallisuutta ja yhteistä viisumipolitiikkaa koskevan unionin tuen vahvistamiseen, ja 6,1 mrd. euroa sisäistä turvallisuutta koskevan unionin tuen vahvistamiseen;

b) kohdennetaan 64 mrd. euroa IV osastossa tarkoitettuun EU-välineeseen;

c) kohdennetaan 9,04 mrd. euroa asetuksen XX [aluekehitys, Interreg-suunnitelma] II luvussa tarkoitettuun Interreg-suunnitelmaan;

d) kohdennetaan enintään 0,5 prosenttia määrärahoista 12 artiklassa [Tekninen apu] tarkoitettuun komission aloitteesta annettavaan tekniseen apuun.

Säännöt, jotka liittyvät lisävaroihin ja siihen, miten jäsenvaltiot käyttävät niitä talousarviotakuun ja rahoitusvälineiden rahoittamiseen tai tukeen, jota ei makseta takaisin, kun se yhdistetään talousarviotakuuseen tai rahoitusta yhdistävään toimeen kuuluvaan rahoitusvälineeseen, vahvistetaan 11 artiklassa.

11 artiklan mukaisesti jäsenvaltiot, Euroopan unionin toimielimet, elimet ja virastot, kolmannet maat, kansainväliset järjestöt, kansainväliset rahoituslaitokset tai muut kolmannet osapuolet voivat suorittaa lisärahoitusosuuksia kumppanuusrahastoon. Lisärahoitusosuudet ovat ns. ulkoisia käyttötarkoitukseensa sidottuja tuloja.

Kumppanuusrahastosta voidaan antaa komission aloitteesta teknistä ja hallinnollista tukea kumppanuussuunnitelman ja Interreg-suunnitelman täytäntöönpanoa varten (12 artikla).

Kumppanuusrahastosta tuetaan myös kaikkea muuta yhteisen maatalouspolitiikan ja yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanon ja hallinnoinnin edellyttämää teknistä ja hallinnollista apua.

Kumppanuusrahastosta voidaan jäsenvaltion aloitteesta tukea toimia, jotka ovat rahaston tehokkaan täytäntöönpanon kannalta tarpeen (13 artikla).

Kumppanuusrahaston varat jaetaan jäsenvaltioiden kesken asetusehdotuksen liitteen I mukaisesti. Liitteessä I esitetään menetelmä, jolla lasketaan 10 artiklan (2 kohdan a alakohdan) mukainen **kunkin jäsenvaltion käytettävissä oleva rahoitusosuus**. Menetelmässä otetaan huomioon kunkin jäsenvaltion osalta seuraavat muuttujat:

– väestömäärä (pop) (2024);

– köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa (AROE) olevan maaseutualueella

(ra) asuvan väestön määrä (2024);

– jäsenvaltion bruttokansantulo (GNI) asukasta kohti (pc) ostovoimastandardina (PPS) mitattuna (2023);

– alueellinen bruttokansantuote (GDP) asukasta kohti ostovoimastandardina mitattuna NUTS 3 -tasolla (vuosien 2021–2022–2023 keskiarvo);

– suorat tuet (DP) mahdollisesti tukikelpoista hehtaaria (ha) kohti (2027, hehtaarit perustuvat mahdollisesti tukikelpoiseen alueeseen 2022);

– turvapaikanhakijoiden kokonaismäärä, myönteiset päätökset, suojelu ja palautukset (Eurostat, vuosien 2022–2023–2024 keskiarvo);

– maantieteelliset tiedot maan rajoista (Eurostatin GIS-tietokanta) ja lyhytaikaista oleskelua koskevien viisumihakemusten lukumäärä.

Menetelmään sisältyy myös rahoituskehyskauden 2021–2027 jäsenvaltiokohtaiseen varojenjakaon perustuva turvaverkko- ja leikkurimekanismi, jolla olisi merkittävä vaikutus useiden jäsenvaltioiden saantoihin.

Ehdotuksen 14 artiklassa määritellään talousarviositoumuksia koskevat säännöt.

Komissio tekisi kunkin kumppanuussuunnitelman määrärahoja koskevat unionin talousarviositoumukset vuotuisina erinä asetuksen 1 päivän tammikuuta 2028 ja 31 päivän joulukuuta 2034 välisenä aikana seuraavasti (pyöristettynä):

- a) 15,8 % vuonna 2028,
- b) 15,5 % vuonna 2029,
- c) 15,1 % vuonna 2030,
- d) 14,8 % vuonna 2031,
- e) 14,4 % vuonna 2032,
- f) 12,8 % vuonna 2033,
- g) 11,7 % vuonna 2034.

Jäsenvaltioilla olisi kumppanuussuunnitelman täytäntöönpanovaiheessa joustovaraa reagoida kriiseihin ja ennakoimattomiin olosuhteisiin. Joustomäärä vastaisi 25 prosenttia asetusehdotuksen liitteessä I (jakomenetelmä) vahvistetusta jäsenvaltiolle kuuluvasta unionin rahoitusosuudesta.

Ehdotuksen 15 ja 16 artiklassa kuvataan tapaukset, joissa komission olisi vapautettava mahdolliset määrät kumppanuussuunnitelmassa ja Interreg-suunnitelmassa, sekä menettelyvaiheet, jos maksusitoumus vapautetaan.

Komissio vapauttaisi kaikki kumppanuussuunnitelmaan ja Interreg-suunnitelman lukuun sisältyvät määrät, joita ei ole käytetty ennakkomaksuihin tai joista ei ole toimitettu maksupyyntöä talousarviositoumusten tekovuotta seuraavan kalenterivuoden 31 päivään lokakuuta mennessä. Kiertonopeusvaatimus olisi nykyistä rahoituskehyskautta tiukempi, ja edellyttäisi NRP-suunnitelman toimeenpanon käynnistymistä nopeasti sekä hallintorakenteiden ja -menettelyjen korkeaa valmiusastetta heti vuoden 2028 alusta.

Komission tulisi ilmoittaa 31 päivään tammikuuta mennessä saamiensa tietojen pohjalta jäsenvaltiolle vapautettavien sitoumusten määrä. Jäsenvaltiolla olisi komission ilmoituksesta kaksi kuukautta aikaa hyväksyä vapautettava määrä tai esittää huomautuksensa.

Jäsenvaltioiden olisi voitava saada ennakkomaksuja sillä edellytyksellä, että neuvosto antaa täytäntöönpanopäätöksen kumppanuussuunnitelman hyväksymisestä (17 artikla).

Komissio suorittaa ennakkomaksun edellyttäen, että neuvosto hyväksyy jäsenvaltion toimittaman kumppanuussuunnitelman ja että varoja on käytettävissä. Ennakkomaksun määrä on 10 prosenttia 14 artiklassa (talousarviositoumukset) tarkoitetuista unionin määrärahoista, ja se maksetaan erissä kolmena peräkkäisenä vuotena seuraavasti: 4 prosenttia vuonna 2028, 3 prosenttia vuonna 2029 ja 3 prosenttia vuonna 2030. Jos neuvosto hyväksyy täytäntöönpanopäätöksen 31 päivän heinäkuuta 2028 jälkeen, maksetaan ainoastaan vuosien 2029 ja 2030 erät.

Komissio maksaa ennakkomaksun, joka on 12 prosenttia kumppanuusrahoitukseen osoitetusta unionin rahoitusosuudesta kuhunkin Interreg-suunnitelman lukuun. Tämä määrä maksetaan kolmessa yhtä suuressa 4 prosentin erässä kolmena peräkkäisenä vuotena.

Komissio voisi jäsenvaltion pyynnöstä myöntää kyseiselle jäsenvaltiolle lainan sen kumppanuussuunnitelman täytäntöönpanoa varten (18 artikla). Lainan rahoittamisessa hyödynnettäisiin Catalyst Europa -välinettä. Tällöin laina sidottaisiin jäsenvaltion suunnitelmassa sovittuihin uudistuksiin ja investointeihin, joille määriteltäisiin erilliset välitavoitteet ja tavoitteet. Lainan saanut jäsenvaltio vastaisi lainan takaisin maksusta ja lainakuluista.

Ehdotuksen 19 artiklassa vahvistetaan lainasopimuksen yksityiskohdat ja säännöt, jotka koskevat komission valtuuksia lainata tarvittavat varat rahoitusmarkkinoilta tai rahoituslaitoksilta.

Jäsenvaltion lainatukipyynnössä olisi esitettävä pyydetyn lainatuen määrä, lainatuella rahoitettavat toimenpiteet, toimenpiteisiin liittyvät rahoitustarpeet ja selvitys siitä, miksi kumppanuussuunnitelman arvioidut kustannukset ovat suuremmat kuin unionin rahoitusosuuden kokonaismäärä, kun otetaan huomioon kansallinen rahoitusosuus.

Lainatuki ei saisi olla suurempi kuin kumppanuussuunnitelman arvioitujen kokonaiskustannusten sekä unionin rahoitusosuuden ja kansallisen rahoitusosuuden kokonaismäärän välinen erotus.

Catalyst Europa -lainatukea olisi saatavilla yhteensä 133 miljardia euroa. Jäsenvaltioille myönnettävän lainatuen rahoittamiseksi komissiolla olisi valtuus lainata EU:n puolesta

tarvittava rahoitus pääomamarkkinoilta tai rahoituslaitoksilta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 (varainhoitoasetus) 224 artiklan mukaisesti

EU:n lainaamien varojen takauksena olisi rahoituskehyksen ja omien varojen enimmäismäärien välinen liikkumavara. Komission lainaamat varat muodostaisivat tällöin ehdollisen vastuun jäsenvaltioille. Jäsenvaltioiden vastuu rajoittuisi niiden bruttokansantulo-osuuteen (BKTL-osuus) omien varojen enimmäismääristä.

Kansallinen vähimmäisrahoitusosuus kumppanuussuunnitelman toimenpiteiden arvioiduista kustannuksista määritellään 20 artiklassa.

Kansallinen vähimmäisrahoitusosuus kumppanuussuunnitelman toimenpiteiden arvioiduista kustannuksista olisi oltava vähintään

a) 15 prosenttia, kun on kyse vähemmän kehittyneistä alueista;

b) 40 prosenttia, kun on kyse siirtymäalueista;

c) 60 prosenttia, kun on kyse kehittyneemmistä alueista.

Vähemmän kehittyneitä alueita ovat alueet, joiden BKT asukasta kohden on alle 75 prosenttia 27 jäsenvaltion EU:n keskimääräisestä BKT:stä asukasta kohden;

Siirtymäalueilla tarkoitetaan alueita, joiden BKT asukasta kohden on 75–100 prosenttia 27 jäsenvaltion EU:n keskimääräisestä BKT:stä asukasta kohden;

Kehittyneemmillä alueilla tarkoitetaan alueita, joiden BKT asukasta kohden on yli 100 prosenttia 27 jäsenvaltion EU:n keskimääräisestä BKT:stä asukasta kohden.

Suomen alueista Helsinki-Uusimaa ja Ahvenanmaa olisivat kehittyneempiä alueita ja Länsi-Suomi, Etelä-Suomi sekä Pohjois- ja Itä-Suomi olisivat siirtymäalueita.

III osasto – Kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat [21–25 artikla]

Kunkin jäsenvaltion olisi toimitettava komissiolle kansallinen ja alueellinen kumppanuussuunnitelma, joka olisi laadittava ja pantava täytäntöön yhteistyössä kumppaneiden kanssa (21 artikla). Jokaisen jäsenvaltion on suunnitelmassaan esitettävä uudistuksia, investointeja ja muita toimenpiteitä koskeva toimenpideohjelma. Näiden uudistusten, investointien ja muiden toimenpiteiden tulisi muodostaa kattava ja johdonmukainen kokonaisuus. Kumppanuussuunnitelman olisi sisällettävä 22 artiklassa ja liitteessä V esitetyt osatekijät. Suunnitelma olisi esitettävä liitteessä V olevan mallin mukaisesti. Komissiolle siirrettäisiin säädösvaltaa muuttaa mallia delegoiduilla säädöksillä.

Kumppanuussuunnitelmat

Kumppanuussuunnitelman olisi täytettävä seuraavat edellytykset:

a) sillä on tuettava 2 artiklan yleistavoitteita ja edistettävä kattavasti ja riittävällä tavalla kaikkia 3 artiklassa säädettyjä erityistavoitteita ottaen huomioon asianomaisen jäsenvaltion erityishaasteet. Lisäksi kumppanuussuunnitelmassa on esitettävä interventiostrategia, josta käy ilmi, miten näihin tavoitteisiin puututaan ja miten ne rahoitetaan kumppanuussuunnitelmalla,

mikä rahoitustaso on tarpeen yleistavoitteiden saavuttamiseksi ja miten kyseinen rahoitustaso on perusteltu.

b) sillä on vastattava tehokkaasti kaikkiin haasteisiin tai merkittävään osaan haasteista, jotka on havaittu:

i) eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä, erityisesti jäsenvaltioille osoitetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa, mukaan lukien Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin liittyvät suositukset;

ii) muissa komission virallisesti hyväksymissä tai arvioimissa asiaankuuluvissa asiakirjoissa, jotka liittyvät 3 artiklassa [Eryistävyt] vahvistettuihin tavoitteisiin, mukaan lukien YMP:n kansalliset suositukset, digitaalinen vuosikymmen -ohjelman suositukset sekä kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat;

iii) asiaankuuluvissa asiakirjoissa ja strategioissa, jotka neuvosto tai komissio hyväksyy sisäisen turvallisuuden, Euroopan yhdenmisen rajaturvallisuuden, viisumipolitiikan sekä turvapaikka- ja muuttoliikeseioiden alalla.

Jäsenvaltion on annettava selvitys siitä, miten kumppanuussuunnitelmassa käsitellään haasteita ja maakohtaisia suosituksia, mikä on suunniteltu rahoituksen taso ja miten kumppanuussuunnitelmassa toteutetaan seuraavat:

a) johdonmukaisuus suhteessa erityisesti asetuksen (EU) 2024/1263 mukaisiin kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssi- ja rakennepoliittisiin suunnitelmiin, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1991 mukaisiin kansallisiin ennallistamissuunnitelmiin ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1999 mukaisiin kansallisiin energia- ja ilmastosuunnitelmiin sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen (EU) 2022/2481 mukaisiin digitaalista vuosikymmentä koskeviin kansallisiin strategisiin etenemissuunnitelmiin;

b) sillä edistetään sisämarkkinoiden toteuttamista erityisesti säätämällä toimenpiteistä, joilla on rajat ylittävä, valtioiden välinen tai useita maita kattava ulottuvuus, muun muassa ottamalla huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2024/1679 määritellyssä ydinverkossa ja laajennetussa ydinverkossa toteutettavat hankkeet, ottamalla huomioon ja mahdollistamalla kansallisen verkon kehittämisen kautta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2022/8692 määritellyt yhteistä etua koskevat hankkeet sekä tukemalla Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita ja toimia;

c) siinä esitetään luettelo ja kuvaus lukuihin ryhmitetyistä toimenpiteistä, mukaan lukien yleiset ja erityiset tavoitteet, joihin kullakin niistä ensisijaisesti pyritään, sekä luettelo suunnitelluista välitavoitteista ja tavoitteista, sekä niiden alustava päättymispäivä ohjelmakauden aikana, mukaan lukien lisätoimenpiteet ja niihin liittyvät välitavoitteet ja tavoitteet, jos asianomainen jäsenvaltio hakee lainatukea. Ehdotettujen tavoitteiden indikaattoreiden tulee pääasiallisesti perustua tuloksellisuusasetuksen liitteessä I lueteltuihin indikaattoreihin.

YMP:hen liittyvien toimenpiteiden on oltava V osastossa [YMP] ja asetuksessa (EU) 202X/XXXX [YMP-asetus] ja asetuksessa (EU) 202X/XXXX [yhteinen markkinajärjestely] vahvistettujen vaatimusten ja asetuksen XX [YKP] XX artiklassa vahvistettujen yhteiseen

kalastuspolitiikkaan liittyvien vaatimusten mukaisia. Tavoitteita varten ehdotettujen indikaattoreiden on perustuttava Tuloksellisuusasetuksen liitteessä I lueteltuihin tuotosindikaattoreihin, paitsi asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa;

d) siinä esitetään toimenpiteiden arvioidut kokonaiskustannukset asetusehdotuksen liitteessä V esitetyn mallin mukaisesti osana kumppanuussuunnitelmaa tai sen muuttamista koskevaa pyyntöä kokonaismäärälle, joka on vähintään yhtä suuri kuin unionin rahoitusosuuden, mahdollisten pyydettyjen lainojen ja kansallisen rahoitusosuuden summa, sekä tarvittaessa tiedot olemassa olevasta tai suunnitellusta unionin rahoituksesta.

e) siinä vahvistetaan selkeät järjestelyt kumppanuussuunnitelman tehokasta seurantaa ja täytäntöönpanoa varten asianomaisessa jäsenvaltiossa, mukaan lukien vastuuviranomaiset ja seurantakomiteat, ottaen huomioon tavoite vankasta monitasoisesta hallinnosta, joka perustuu kumppanuusperiaatteeseen, suunniteltu lähestymistapa viestintään ja näkyvyyteen, mahdollisten teknisen tuen tarpeiden määrittäminen sekä selkeät ja tehokkaat järjestelyt kansallisten ja alueellisten viranomaisten välillä ohjelmasuunnitteluun, täytäntöönpanoon, varainhoitoon, seurantaan ja arviointiin liittyvien tehtävien osalta jäsenvaltion institutionaalisen ja oikeudellisen kehyksen mukaisesti;

f) sillä vähennetään taloudellisia, sosiaalisia ja alueellisia eroja vähemmän kehittyneillä alueilla, siirtymäalueilla ja kehittyneemmällä alueilla erityisesti

i) kohdentamalla varoja vähemmän kehittyneille alueille, siirtymäalueille ja kehittyneemmille alueille ottaen huomioon niiden erityiset haasteet, jotka on ilmoitettava liitteessä V liitteessä VII esitetyn menetelmän mukaisesti;

ii) keskittämällä varoja vähemmän kehittyneille alueille vahvistamalla jäsenvaltiokohtaiset vähimmäismäärät liitteessä II esitetyn menetelmän mukaisesti;

iii) keskittymällä raja-alueiden, pohjoisen harvaan asuttujen alueiden, maaseutu- ja kaupunkialueiden, teollisuuden muutosprosessissa olevien alueiden ja saarten erityistarpeisiin, jotka on ilmoitettava liitteessä V liitteessä VII esitetyn menetelmän mukaisesti;

iv) vahvistamalla syrjäisimpien alueiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä asianomaisia alueita varten esitettävissä kohdennetuissa toimenpiteissä 46 artiklan mukaisesti;

g) siinä keskitetään varat

i) sukupolvenvaihdon tukemiseen maatalousalalla sekä kalastus- ja vesiviljelyalalla;

ii) sosiaaliin toimenpiteisiin;

iii) kalastuksen, vesiviljelyn ja meritoiminnan, myös pienimuotoisen kalastuksen sekä YKP:n täytäntöönpanon tukemiseen ja Euroopan valtamerisopimuksen täytäntöönpanon tukemiseen;

h) sillä pyritään tehokkaasti

i) edistämään 74 artiklassa [Yhteistyöhön perustuvat interventiot] tarkoitettujen yhteistyöhön perustuvien interventioiden käyttöä, mukaan lukien yhdenmetyt alueelliset investoinnit kaupunkeihin, kaupunki-, maaseutu- ja rannikkoalueisiin, yhteisölähtöiseen paikalliseen kehittämiseen tai muihin alueellisiin välineisiin, mukaan lukien oikeudenmukaista siirtymää ja

älykästä erikoistumista koskevat strategiat, sekä 77 artiklassa [Leader-ohjelma] tarkoitetun Leader-ohjelman käyttöä;

ii) parantamaan maatilojen häiriönsietokykyä ja riskinhallintaa tilatasolla ja tukemaan maatalouden ja maaseutualueiden digitaalista ja datavetoista siirtymää niiden kilpailukyvyn, kestävyiden ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi;

iii) edistämään ympäristö- ja ilmastoprioriteetteja.

i) sillä edistetään kumppanuutta, tietämyksen vaihtoa ja tarvittaessa maataloustuotteiden jakelua

i) selvittämällä, mitä sidosryhmiä on kuultu, miten ne on valittu, miten niiden edustavuus ja eturistiriitojen ehkäiseminen on varmistettu ja miten niiden panos on otettu huomioon kumppanuussuunnitelmassa kumppanuutta koskevien käytäntöjen mukaisesti, sekä esittämällä tiivistelmä suunnitelman ja kunkin luvun valmistelua varten toteutetusta kuulemisprosessista;

ii) esittämällä maatalouden tieto- ja innovointijärjestelmä, YMP-asetuksen – maatalouden tieto- ja innovointijärjestelmät ja maatilojen neuvontapalvelut - mukaisesti, mukaan lukien järjestelmän organisointi;

iii) vahvistamalla asetuksen (EU) N:o 1308/2013 II osan I osaston II a luvun mukaiset EU:n koulujakelujärjestelmää koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

j) siinä täsmennetään, miten kumppanuussuunnitelma ja sen täytäntöönpano ovat 6 artiklan 3 kohdassa vahvistetun periaatteen mukaisia, mukaan lukien kuvaus YMP-asetuksen 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitetuista suojelukäytännöistä, niiden alueellisesta soveltamisalasta, viljelijöistä ja muista tuensaajista, joihin käytäntöä sovelletaan, ja yhteenveto suojelukäytännöstä sekä vastuullisen tilanhoidon osatekijöiden ja kumppanuussuunnitelman mukaisesti tuettujen asiaankuuluvien toimenpiteiden välinen täydentävyys;

k) siinä selitetään, miten jäsenvaltion järjestelmillä ja järjestelyillä varmistetaan riittävästi unionin varojen sääntöjenmukainen, vaikuttava ja tehokas käyttö moitteettoman varainhoidon ja unionin taloudellisten etujen suojaamisen mukaisesti liitteessä IV [Keskeiset vaatimukset] vahvistettujen keskeisten vaatimusten perusteella, sekä selitetään toimenpiteet mahdollisten puutteiden korjaamiseksi;

l) siinä täsmennetään käytössä olevat järjestelyt sen varmistamiseksi, että jos maksujen määräaikaisten kulumien keskeytetään tai unionin rahoitus keskeytetään tai jos tehdään rahoitusoikaisuja tai toteutetaan muita toimenpiteitä unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi, jäsenvaltiot noudattavat velvoitteitaan jatkaa maksuja tuensaajille, vastaanottajille, lopullisille vastaanottajille, toimeksisaajille ja osallistujille;

m) siinä esitetään tarvittaessa turvallisuutta koskeva itsearviointi, joka perustuu yhteisiin objektiivisiin kriteereihin ja jossa yksilöidään mahdolliset turvallisuusongelmat ja esitetään yksityiskohtaisesti, miten näihin ongelmiin puututaan sovellettavan lainsäädännön noudattamiseksi;

n) siinä perustellaan kumppanuussuunnitelman johdonmukaisuus sekä 2 ja 3 artiklassa tarkoitettuja tavoitteita tukevien toimenpiteiden väliset synergiavaikutukset ja täydentävyys sekä kuvataan, miten useamman kuin yhden kohderyhmän tarpeisiin vastataan, mukaan lukien

maaseutu- ja rannikkoyhteisöjen tarpeet, ja esitetään käytössä olevat järjestelyt synergian hyödyntämiseksi;

o) siinä tehdään itsearviointi 8 artiklassa [perusoikeuskirjaa käsittelevä artikla] tarkoitetun perusoikeuskirjaa koskevan horisontaalisen edellytyksen noudattamisesta;

p) siinä täsmennetään tapa, jolla kumppanuussuunnitelmalla ja sen suunnitellulla täytäntöönpanolla varmistetaan 9 artiklassa [oikeusvaltioperiaatetta koskeva horisontaalinen edellytys] tarkoitetun oikeusvaltioperiaatetta koskevan horisontaalisen edellytyksen noudattaminen, mukaan lukien viimeisimmän oikeusvaltiokertomuksen ja eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä annettujen maakohtaisten suositusten johdosta toteutetut jatkotoimet sekä toimenpiteet, joilla puututaan näihin yksilöityihin maakohtaisiin haasteisiin;

q) siinä varmistetaan, että kumppanuussuunnitelmalla edistetään unionin sosiaalisia tavoitteita. Vähintään 14 prosenttia unionin rahoitusosuudesta ja lainoista on osoitettava näiden tavoitteiden saavuttamiseen, ja osuuden laskemisessa on käytettävä Tuloksellisuusasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kertoimia.

r) siinä varmistetaan, että kumppanuussuunnitelmalla edistetään unionin ilmasto- ja ympäristötavoitteita. Kumppanuussuunnitelmaan osoitetuista unionin kokonaismäärärahoista on kohdennettava näiden tavoitteiden saavuttamiseen vähimmäisprosenttiosuus, mikä vastaa Tuloksellisuusasetuksen liitteessä III tarkoitettua erityistä ilmasto- ja ympäristömenotavoitetta.

Ehdotuksen 22 artiklassa todetaan myös, että komissio voisi pyytää jäsenvaltioita osallistumaan ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin pienemmällä tai suuremmalla vähimmäisprosenttiosuudella suunnitelman kokonaismäärärahoista. Komissio vahvistaisi prosenttiosuuden kumppanuussuunnitelman hyväksymisen yhteydessä.

Kunkin jäsenvaltion olisi toimitettava komissiolle kumppanuussuunnitelma pääsääntöisesti 31 päivään tammikuuta 2028 mennessä, jotta sen huolelliseen tarkasteluun on riittävästi aikaa.

Kumppanuusrahaston nopean täytäntöönpanon varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi voitava toimittaa kumppanuussuunnitelman luonnos kesäkuusta 2027 alkaen.

Kumppanuussuunnitelmat olisi laadittava tiiviissä yhteistyössä komission kanssa ja esitetyn mallin mukaisesti.

Jäsenvaltioiden olisi laadittava ja pantava täytäntöön kumppanuussuunnitelmat yhteistyössä paikallis- ja alueviranomaisten, talouselämän kumppaneiden, työmarkkinaosapuolten ja maaseudun kumppaneiden sekä kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa.

Kumppanuussuunnitelmien tehokkaan hallinnoinnin varmistamiseksi jäsenvaltioiden olisi perustettava seurantakomiteoita lukuja varten ja koordinoitukomitea kumppanuussuunnitelman tasolla.

Kumppanuussuunnitelmissa olisi esitettävä yksityiskohtaisesti, miten niillä edistetään kattavasti kaikkia kumppanuusrahaston yleisiä ja erityisiä tavoitteita, ottaen huomioon asianomaisen jäsenvaltion erityiset kansalliset ja alueelliset haasteet.

Suunnitelmaan olisi myös sisällyttävä selvitys siitä, miten sillä autetaan vastaamaan tuloksellisesti asiaankuuluviin maakohtaisiin haasteisiin, jotka on yksilöity muun muassa

eurooppalaisen ohjausjakson ja muiden komission virallisesti hyväksymien, kumppanuusrahastosta tuettuihin tavoitteisiin liittyvien asiaankuuluvien asiakirjojen yhteydessä.

Kumppanuussuunnitelmissa olisi varmistettava eri politiikanaloja tukevien ja eri tuensaajaryhmille kohdennettujen toimenpiteiden välinen täydentävyys ja synergiavaikutukset.

Asetusehdotus antaisi jäsenvaltioille vapauden kohdentaa kansallisen kirjekuoren ns. vapaasti käytettävissä oleva rahoitusosuus parhaaksi katsomallaan tavalla, huomioiden kuitenkin seuraavat kohdat:

vähemmän kehittyneiden alueiden erityistarpeet;

siirtymäalueiden erityistarpeet;

kehittyneiden alueiden erityistarpeet; saarten ja syrjäisten alueiden erityistarpeet;

Itäisten raja-alueiden erityistarpeet etenkin turvallisuutta, rajavalvontaa ja taloudellista kehitystä koskien (NUTS 2-tason alueet), joilla on rajaa Venäjän kanssa, eli Suomessa muut alueet pois lukien Länsi-Suomi ja Uusimaa;

pohjoisen harvaan asuttujen alueiden (NSPA) erityistarpeet;

maaseutumaisten alueiden erityistarpeet, etenkin rakenteelliset ongelmat kuten vähäiset työmahdollisuudet, osajapula, puutteet digitaalisessa infrassa sekä nuorten poismuutto;

teollisen rakennemuutoksen kohdanneiden alueiden erityistarpeet, etenkin sosioekonomiset haasteet, jotka aiheutuvat siirtymästä kohti EU:n ilmastotavoitteita

kaupunkiseutujen erityistarpeet, ml. kestävä kaupunkikehittäminen

alueellisissa suunnitelmissa huomioitujen erityistarpeet, ml. oikeudellisen siirtymän ja älykkään erikoistumisen strategiat.

Jos komissio antaa suunnitelmasta myönteisen arvion, se tekee ehdotuksen neuvoston täytäntöönpanopäätökseksi, jonka neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä. Neuvostolle asetettaisiin tavoitteellinen neljän viikon määräaika kunkin ehdotuksen käsittelemiselle (23 artikla).

Täytäntöönpanovaiheen aikana jäsenvaltiot voivat pyytää kansalliseen ja alueelliseen kumppanuussuunnitelmaansa perusteltua muutosta, jossa esitetään odotettu vaikutus tavoitteiden saavuttamiseen (24 artikla).

Jäsenvaltioiden olisi myös toimitettava muutetut suunnitelmat osana väliarviointia viimeistään 31. maaliskuuta 2031 (25 artikla).

IV osasto – EU-väline [26–34 artikla]

Asetuksella perustetaan uusi EU-väline joustavuuden lisäämiseksi ja ennakkoimattomien kriisien varalta. EU-välineestä katetaan joustovara unionin toimia sekä uusia haasteita ja prioriteetteja varten, jäljempänä 'talousarviojousto' (26 artikla).

EU-välineestä saatava rahoitus kohdennettaisiin seuraavasti:

56,3 mrd. euroa unionin toimiin, mukaan lukien Unity Safety Net -aloite 5,6 mrd. euroa, sisäasioita koskevat toimet (DG HOME:n temaattiset välineet) 22,4 mrd. euroa, EU:n solidaarisuusrahasto 17,9 mrd. euroa ja muut 10,4 mrd. euroa;

b) 7,7 mrd. euroa uusia haasteita ja prioriteetteja koskevaan joustovaraan, jäljempänä 'talousarviojousto'.

Komissio vahvistaa kokonaismäärän, joka on annettava käyttöön EU-välineeseen unionin talousarvion vuotuisista määrärahoista.

EU-väline voidaan toteuttaa talousarviotakuiden, rahoitusvälineiden ja rahoitusta (ml. suorat tuet) yhdistävien toimien muodossa (27 artikla) tai toimiin voivat osallistua kolmannet maat (28 artikla) tai tukea voidaan myöntää myös kolmansissa maissa toteutettaviin tai niihin liittyviin toimiin (29 artikla) ja muille suoraan tai välillisesti hallinnoitaville yhteisöille (30 artikla).

Ehdotuksen 31 artiklassa vahvistetaan tuettavat tavoitteet ja toimet sekä menettelyvaiheet unionin toimia varten. Liitteessä XV on määritelty tarkemmin unionin toimet, joita voidaan tukea EU-välineestä. Näihin toimiin sisältyy mm. maatalouden EU-tason markkinahäiriöiden ja markkinakriisien rahoitus nk. Union Safety Net -välineestä. Ehdotus korvaisi nykyisen vastaaviin kriisitilanteisiin tarkoitettua maatalousvarauksen ja rajaisi Union Safety net -välineen tuen piiristä luonnonkatastrofit. Lisäksi ehdotuksen liitteessä on mainittu myös, että EU-välineestä rahoitetaan mm. eläintautien ja kasvintuhoojien hävittämisen, torjunta- ja seurantatoimenpiteitä. Nykyisin kyseiset toimet on rahoitettu sisämarkkinaohjelmasta. Lisäksi EU-välineestä voidaan rahoittaa mm. yhteisen kalastuspolitiikan toimeenpanoa, tiedonkeruuta ja valvontaa.

Ehdotuksen 32 artiklassa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat Unity Safety Net -aloitteeseen kuuluvaan YMP:n yhteisen markkinajärjestelyasetuksen ((EU) N: o 1308/2013) mukaiseen julkiseen interventiotöimenpiteeseen liittyviä menoja.

33 artiklassa täsmennetään tapaukset, joissa talousarviojousto on osoitettu määrä olisi käytettävä, ml. varmistamaan unionin asianmukaiset toimet ennakoimattomissa olosuhteissa ja edistämään uusia unionin johtamia aloitteita tai prioriteetteja.

Jäsenvaltiot voisivat pyytää kumppanuussuunnitelmiansa muuttamista kriisitilanteissa (34 artikla). Komission mukaan 34 artiklan soveltamisala ei ole rajoitettu luonnonkatastrofeihin, vaan on laajempi ja voisi kattaa myös muunlaisia kriisejä.

V osasto – Yhteinen maatalouspolitiikka [35–45 artikla]

Ehdotuksen 35 artiklassa luetaan interventiotyypit, joihin myönnetään unionin tukea yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ehdotuksen 35 artiklassa määritellään myös tulotuki-interventiot, jotka rahoitetaan kumppanuusrahastosta nk. maatalouden tulotuelle korvamerkitystä osuudesta. Lisäksi artiklassa todetaan, että alenevan pinta-alatuen keskimääräinen hehtaarituki tulee asettaa välille 130 eurosta 240 euroon.

Ehdotuksen 35 artiklassa säädetään myös kansallinen vähimmäisrahoitusosuus YMP:n toimille. Vähimmäisrahoitusosuus on oltava vähintään 30 prosenttia kunkin intervention arvioiduista kokonaiskustannuksista. Vähimmäisrahoitusosuus ei koske asteittain alenevaa pinta-alaan perustuvaa tulotukea (aleneva pinta-alatuki) eikä tuotantosidonnaista tukea, jotka rahoitettaisiin 100 % EU:n tuella. Investointeihin sovellettaisiin 75 prosentin enimmäistukitasoa. Nuorilla viljelijöillä investointien enimmäistukitaso olisi 85 %.

Ehdotuksen 35 artiklassa määritellään myös tuotantosidonnaisen tuen laskentaperiaate. Tuen määrä on enintään 20 prosenttia ja se lasketaan unionin rahoitusosuudesta, joka ohjataan alenevalle pinta-alatuelle, puuvillan tuelle, ympäristötoimille ja pienten tilojen tuelle. Tuen määrää voidaan korottaa 5 %:lla valkuaiskasveille, kasvi- ja eläintuotantoa yhdistäville sekataloille sekä itäisille raja-alueille, joilla tarkoitetaan NUTS2-alueita, joilla on maa- tai merirajaa Venäjän federaation, Valko-Venäjän tai Ukrainan kanssa.

Lisäksi 35 artiklassa säädetään EU:n koulujakelujärjestelmän rahoituksesta ja mm. interventioiden kansallisesta rahoitusosuudesta, joka olisi vähintään 30 %. Nykyisin koulujakelujärjestelmä rahoitetaan 100 % EU:n varoista. Artiklassa vahvistetaan myös säännökset koskien yhteisen markkinajärjestelyasetuksen sektoriohjelmien rahoitusta.

Ehdotuksen 35 artiklassa luetellaan myös yhteisen kalastuspolitiikan interventiot.

YMP:n interventioita koskevat erityisvaatimukset täsmennetään 36 artiklassa ja maatalousresurssien seurantaa koskevat säännöt 37 artiklassa.

Ehdotuksen 38 artiklassa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat viljelijöille luonnonkatastrofien, epäsuotuisten sääolojen ja muiden katastrofien seurauksena myönnettäviä kriisitukia. Puuvillan lajikohtaiset tuet vahvistetaan 39 artiklassa.

Jäsenvaltioiden olisi suunniteltava tässä asetuksessa, asetuksessa (EU) 202X/XXXX [YMP-asetus] ja asetuksessa (EU) N:o 1308/2013 [Yhteinen markkinajärjestelyasetus] vahvistetut YMP:n interventiot 40 artiklan [WTO] ja liitteen XVII [WTO:n liite] mukaisesti (40 artikla). Ehdotuksen 41 artiklassa esitetään säännöt, jotka koskevat Euroopan talousyhteisön ja Amerikan Yhdysvaltojen välisen öljysiemeniä koskevan yhteisymmärryspöytäkirjan täytäntöönpanoa.

Ehdotuksen 42–45 artiklassa vahvistetaan Egeanmeren pienten saarten tukea koskevat säännöt, mukaan lukien soveltamisala ja yhteiset vaatimukset, erityinen hankintajärjestelmä, paikallisten maataloustuotteiden tuki sekä asiaan liittyvä valvonta ja seuraamukset.

VI osasto – Syrjäisimmät alueet [46–48 artikla]

Asetuksessa säädetään, että asianomaisten jäsenvaltioiden olisi toteutettava toimenpiteitä, joilla vastataan kuhunkin syrjäisimpään alueeseen kohdistuviin haasteisiin ja jotka täyttävät 46 artiklassa asetetut tavoitteet. Asetuksessa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat SEUT-sopimuksen liitteessä I lueteltujen maataloustuotteiden erityistä hankintajärjestelmää (47 artikla) ja paikallisten maataloustuotteiden tukea (48 artikla).

VII osasto – Suunnitelman hallinnointi [49–57 artikla]

Suunnitelman toimeenpanon hallinnointi toteutetaan yhteistyössä komission ja jäsenvaltioiden välillä. Jäsenvaltioiden olisi nimettävä kumppanuussuunnitelmaa varten yksi tai useampi hallintoviranomainen, yksi tai useampi maksajavirasto ja yksi tai useampi

tarkastusviranomainen (49 artikla), joiden olisi täytettävä asetusehdotuksen liitteessä IV vahvistetut keskeiset vaatimukset.

Jos jäsenvaltio nimeää useamman kuin yhden hallintoviranomaisen, sen olisi perustettava koordinoiva viranomainen. Asetuksessa määritellään koordinoivan viranomaisen (50 artikla), hallintoviranomaisen (51 artikla), maksajaviraston (52 artikla) ja tarkastusviranomaisen (53 artikla) tehtävät.

Jos jäsenvaltio nimeää useamman kuin yhden hallintoviranomaisen, sen on perustettava koordinoiva viranomainen. Hallintoviranomaiselle voidaan antaa tiettyjä koordinoivan viranomaisen tehtäviä. Koordinoivan viranomaisen ja hallintoviranomaisen väliset järjestelyt on vahvistettava kirjallisesti.

Hallintoviranomainen voi nimetä yhden tai useamman välittävän toimielimen, joka suorittaa tehtäviä sen vastuulla. Hallintoviranomaisten ja välittävien toimielinten väliset järjestelyt on vahvistettava kirjallisesti. Välittävälle toimielimelle siirrettyjä tehtäviä ei saa siirtää edelleen muille elimille.

Tarkastusviranomaisen olisi oltava julkinen viranomainen, joka on toiminnallisesti riippumaton tarkastuksen kohteista. Tarkastustyön voi toteuttaa muu julkinen tai yksityinen elin kuin tarkastusviranomainen kyseisen viranomaisen vastuulla. Jos jäsenvaltio nimeää useamman kuin yhden tarkastusviranomaisen, sen on otettava käyttöön koordinoitijärjestelyt vuotuisen tarkastuslausunnon ja tarkastusten yhteenvedon laatimista varten.

Jäsenvaltioiden olisi huolehdittava tehtävien eriyttämistä koskevan periaatteen noudattamisesta kumppanuussuunnitelmaa varten nimettyjen viranomaisten välillä ja niiden sisällä.

Hallinto- ja tarkastusviranomaiset voivat olla vastuussa kumppanuussuunnitelman yhdestä tai useammasta luvusta. Niille on annettava asianmukaiset resurssit tehtäviensä suorittamiseksi.

Koordinoivan viranomaisen vastuulla olisi

- a) seurata kumppanuussuunnitelman täytäntöönpanoa ja varmistaa samalla, että kumppanuussuunnitelmasta vastaavat viranomaiset soveltavat asianmukaisia hallintokäytäntöjä ja että niillä on riittävät hallinnolliset valmiudet;
- b) varmistaa johdonmukaisuus kumppanuussuunnitelman eri lukujen täytäntöönpanossa;
- c) toimittaa suunnitelman maksupyynnöt komissiolle;
- d) toimittaa ennusteet kuluvana ja seuraavana kalenterivuonna toimitettavien maksupyyntöjen mukaisesta määrästä;
- e) toimittaa vuotuinen varmennuspaketti ja johdon vahvistuslausuma, jonka hallintoviranomainen tai maksajavirasto on allekirjoittanut;
- f) koordinoida kaikkia vuotuisen varmennuspaketin yhteydessä pyydettyjä asiakirjoja ja toimittaa ne komissiolle;
- g) varmistaa rahoitusvirrat hallintoviranomaisille ja varmistaa, että kyseiset viranomaiset saavat kunkin komission suorittaman maksun yhteydessä niille kuuluvat määrät sen mukaan, miten niiden vastuulla oleviin lukuihin sisältyvien toimenpiteiden täytäntöönpanossa on edistytty, ja

ottaen huomioon lukujen täytäntöönpanosta johtuvat mahdolliset rahoitusoikaisut, ja että ne saavat kauden loppuun mennessä vähintään unionin rahoitusosuutta vastaavan määrän;

h) varmistaa puitteet viranomaisten, sidosryhmien, kumppanien ja tuensaajien hallinnollisten valmiuksien vahvistamiseksi kansallisella ja paikallisella tasolla ja edistää toimintapoliittista oppimista ja kokeiluja;

i) tukea koordinoitukomitean työtä antamalla tarvittavat tiedot ja huolehtimalla koordinoitukomitean päätösten ja suositusten seurannasta;

j) tiedottaa unionin kansalaisille kumppanuussuunnitelman tehtävästä, tavoitteista ja tuloksista tuloksellisuusasetuksen mukaisesti keskitetyn verkkoportaalin kautta.

Hallintoviranomainen vastaisi kumppanuussuunnitelman tai sen osan hallinnoinnista sen tavoitteiden saavuttamiseksi. Sen tehtävänä olisi

a) valita toimet siten, että niillä maksimoidaan kumppanuussuunnitelman vaikutus sen lukujen ja toimenpiteiden tasolla määriteltujen kumppanuusrahaston tavoitteiden saavuttamiseen vahvistamalla syrjimättömät ja avoimet kriteerit ja menettelyt ja soveltamalla niitä;

b) suorittaa hallinnon varmennuksia, joilla varmistetaan kumppanuussuunnitelmassa asetettujen välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ja varojen tehokas;

c) soveltaa tehokkaita ja oikeasuhteisia toimenpiteitä ja menettelyjä – todetut riskit huomioon ottaen – sääntöjenvastaisuuksien, mukaan lukien petokset, korruptio, eturistiriidat ja päällekkäinen rahoitus, ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi;

d) tukea seurantakomitean työtä antamalla tarvittavat tiedot ajoissa ja huolehtimalla seurantakomitean päätösten ja suositusten seurannasta;

e) valvoa tarvittaessa välittäviä toimielimiä ja varmistaa samalla, että ne soveltavat asianmukaisia hallintokäytäntöjä ja että niillä on riittävät hallinnolliset valmiudet;

f) vahvistaa (tarvittaessa) välittävien toimielinten ja tuensaajien hallinnollisia valmiuksia ja edistää toimintapoliittista oppimista ja kokeiluja;

g) varmistaa, että tuensaaja saa toimenpiteen täytäntöönpanoon liittyvän määrän kokonaisuudessaan ja viimeistään [80] päivän kuluttua päivästä, jona tuensaaja on esittänyt maksupyynnön, ja 35 artiklan tarkoitettujen interventtioiden osalta varmistaa, että maksut tuensaajille suoritetaan viimeistään maksupyynnön jättämisvuotta seuraavan vuoden 30 päivänä kesäkuuta;

h) kirjata ja tallentaa sähköisesti tiedot, joita tarvitaan seurantaan, arviointia, varainhoitoa, varmennuksia ja tarkastuksia;

i) varmistaa, että kullekin tuensaajalle annetaan asiakirja, jossa vahvistetaan tukiedellytykset, rahoitussuunnitelma, toteutusrajoitukset ja tarvittaessa maksuehtojen soveltamismenetelmä;

j) varmistaa, että tuensaajat noudattavat velvoitettaan varmistaa unionin tuen näkyvyys tuloksellisuusasetuksen mukaisesti;

k) allekirjoittaa johdon vahvistuslausuma liitteessä XII [Johdon vahvistuslausuma] esitetyn mallin mukaisesti;

l) toimittaa tiedot kumppanuussuunnitelman toimenpiteiden täytäntöönpanon edistymisestä 58 artiklassa [Jäsenvaltioiden velvollisuudet] ja liitteessä IX [Raportointi toimenpiteiden täytäntöönpanon edistymisestä] edellytetyllä tavalla.

Maksajavirastolla olisi oltava hallinnollinen organisaatio ja sisäisen valvonnan järjestelmä, jotka ovat kansainvälisesti tunnustettujen sisäisen valvonnan standardien mukaisia ja antavat riittävät takeet maksujen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta sekä asianmukaisesta kirjanpidosta.

Kunkin jäsenvaltion on institutionaaliset säännökset huomioon ottaen rajoitettava hyväksyttyjen maksajavirastojensa määrä yhteen jäsenvaltiota tai tarvittaessa aluetta kohden.

Maksajaviraston on suoritettava 35 artiklassa [YMP:n interventiotyypit] tarkoitettujen toimenpiteiden osalta 51 artiklan [Hallintoviranomainen] 1 kohdan b, c, f, g, h, i, j ja k alakohdassa sekä 2 ja 3 kohdassa luetellut hallintoviranomaisen tehtävät.

Maksajavirasto voi siirtää tehtäviensä suorittamisen, lukuun ottamatta maksujen suorittamista.

Kunkin jäsenvaltion on jatkuvasti valvottava, että maksajavirasto noudattaa säädettyjä vaatimuksia, ja vastattava maksajaviraston hyväksynnän myöntämisestä, uudelleentarkastelusta ja peruuttamisesta.

Tarkastusviranomainen vastaisi välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista koskevien tarkastusten ja järjestelmätarkastusten suorittamisesta, jotta komissio saa varmuuden hallinto- ja valvontajärjestelmien tehokkaasta toiminnasta, mukaan lukien se, varmistetaanko hallinto- ja valvontajärjestelmillä tilien perustana olevien toimien laillisuus ja sääntöjenmukaisuus sekä unionin taloudellisten etujen tehokas ja oikea-aikainen suojaaminen. Tarkastusten on annettava varmuus varojen tehokkaasta käytöstä sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

Tarkastusviranomaisen olisi laadittava vuotuinen tarkastuslausunto, jossa vahvistetaan,

i) ovatko maksupyyntöihin merkityt tiedot täydelliset, tarkat ja luotettavat;

ii) toimivatko hallinto- ja valvontajärjestelmät asianmukaisesti ja varmistetaanko niillä unionin taloudellisten etujen tehokas ja oikea-aikainen suojaaminen sekä tilien perustana olevien toimien laillisuus ja sääntöjenmukaisuus;

iii) onko varojen käyttö sovellettavan lainsäädännön mukaista;

iv) antaako tarkastus aiheita epäillä johdon vahvistuslausumassa annettuja varmuuksia.

b) yhteenveto suoritetuista tarkastuksista, mukaan lukien analyysi havaittujen puutteiden luonteesta ja laajuudesta sekä toteutetuista tai suunnitelluista korjaavista toiminna.

Tarkastustyö on toteutettava kansainvälisesti hyväksyttyjen tilintarkastusstandardien mukaisesti.

Jäsenvaltioiden olisi perustettava yksi tai useampi seurantakomitea kumppanuussuunnitelman yhtä tai useampaa lukua varten. Jos perustetaan useampi kuin yksi seurantakomitea,

jäsenvaltion olisi perustettava myös koordinoitukomitea, joka varmistaa täytäntöönpanon valvonnan ja seurannan. (54 artikla).

Ehdotuksen 55 artiklassa määritellään seurantakomitean kokoonpano ja 56 artiklassa sen tehtävät.

Kunkin jäsenvaltion on määritettävä julkisessa menettelyssä puolueettomien ja avointen kriteerien perusteella seurantakomitean kokoonpano ja koko niin, että varmistetaan jäsenvaltioiden asiaankuuluvien viranomaisten ja välittävien toimielinten sekä kumppanien edustajien tasapuolinen edustus.

Kullakin seurantakomitean jäsenellä on äänioikeus. Jäsenvaltion on julkaistava luettelo seurantakomitean jäsenistä 64 artiklassa tarkoitetulla verkkosivustolla ja päivitettävä sitä vuosittain. Komission edustajat osallistuvat seurantakomitean työhön neuvonantajina

Seurantakomitean tehtävänä olisi tarkastella

- a) kumppanuussuunnitelman lukuun sisältyvien toimenpiteiden täytäntöönpanon edistymistä;
- b) ongelmia, jotka vaikuttavat luvun tuloksellisuuteen, ja toimenpiteitä niiden ratkaisemiseksi;
- c) oikeusvaltioperiaatetta ja perusoikeuskirjaa koskevien horisontaalisten edellytysten täyttymistä ja niiden soveltamista koko ohjelmakauden ajan;
- d) edistymistä arviointien ja niiden yhteenvetojen laadinnassa sekä havaintojen johdosta mahdollisesti toteutettavissa toimissa;
- e) tiedotus-, viestintä- ja näkyvyystoimien toteuttamista uudistusten ja investointien sekä muiden lukuun sisältyvien interventtioiden osalta;
- f) tapauksen mukaan edistymistä julkisten laitosten, kumppaneiden ja tuensaajien hallinnollisten valmiuksien kehittämisessä;
- g) kumppanuuden tehokasta toimintaa.

Seurantakomitea hyväksyisi vastuullaan olevien kumppanuussuunnitelman lukujen osalta

- a) niihin tehtäviä muutoksia koskevat ehdotukset, lukuun ottamatta 34 artiklan [Unionin toimet, EU-väline] mukaisia muutoksia.
- b) toimien valintamenetelmät, -kriteerit ja -menettelyt, mukaan lukien niiden mahdolliset muutokset;
- c) arvioinnin etenemissuunnitelman ja siihen tehtävät muutokset;
- d) tiedotusstrategian;
- e) alueelliset kehittämisstrategiat.

Ehdotuksen 57 artiklassa määritellään EU:n ja kansallisen YMP-verkoston tavoitteet.

Kunkin jäsenvaltion on viimeistään 12 kuukauden kuluttua siitä, kun komissio on hyväksynyt kumppanuussuunnitelman, perustettava YMP:tä varten kansallinen verkosto ja tuettava sitä organisaatioiden ja viranomaisten, neuvonantajien, tutkijoiden ja muiden innovointitoimijoiden sekä muiden maatalouden ja maaseudun kehittämisen alan toimijoiden verkostoimiseksi kansallisella tasolla. Kansallisen YMP-verkoston on perustettava jäsenvaltioissa olemassa olevassa verkostotoiminnassa saatuihin kokemuksiin ja siinä sovellettuihin käytäntöihin.

Komissio perustaa yhteistä maatalouspolitiikkaa varten eurooppalaisen verkoston, maatalouden ja maaseudun kehittämisen alalla toimivien kansallisten verkostojen, organisaatioiden ja viranomaisten verkostoimiseksi unionin tasolla.

VIII osasto – Hallinto- ja varainhoitosäännöt [58–70 artikla]

Asetuksessa täsmennetään asianmukaiset toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi ja sovellettavan lainsäädännön noudattamiseksi (58 artikla).

Jäsenvaltioiden on

- a) otettava käyttöön vaikuttavat ja tehokkaat hallinto- ja valvontajärjestelmät kumppanuussuunnitelmiaan varten;
- b) varmistettava ja säännöllisesti tarkistettava, että annettu tuki on käytetty asianmukaisesti välitavoitteiden ja tavoitteiden tai tuotosten saavuttamiseen;
- c) toteutettava asianmukaiset toimenpiteet sääntöjenvastaisuuksien, mukaan lukien petokset, korruptio ja eturistiriidat, ehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja korjaamiseksi;
- d) sovellettava korjaavia toimenpiteitä, jos sovellettavaa lainsäädäntöä ei noudateta;
- e) varmistettava, että vältetään päällekkäinen rahoitus unionin talousarviosta, ja toteutettava välittömästi toimenpiteitä mahdollisen päällekkäistä rahoitusta koskevan tilanteen korjaamiseksi;
- f) varmistettava asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 130 artiklassa esitettyjen velvoitteiden noudattaminen;
- g) varmistettava, että kaikista epäillyistä petoksista, korruptiosta ja sääntöjenvastaisuuksista, mukaan lukien eturistiriidat, päällekkäinen rahoitus ja muut sovellettavan lainsäädännön rikkomiset, raportoidaan komission sääntöjenvastaisuuksien hallinnointijärjestelmässä (IMS);
- h) varmistettava, että seuraavat edellytykset täyttyvät komission, OLAFin, tilintarkastustuomioistuimen ja – niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka osallistuvat asetuksen (EU) 2017/1939 mukaiseen tiiviimpään yhteistyöhön – EPPOn osalta:
 - i) niillä on käytössä järjestelmät ja menettelyt, joilla varmistetaan, että kaikki kumppanuusrahastosta tuettuun toimenpiteeseen liittyvän jäljitysketjun edellyttämät asiakirjatodisteet säilytetään asianmukaisella tasolla kymmenen vuoden ajan sen vuoden 31 päivästä joulukuuta, jona komissio suorittaa viimeisen maksun jäsenvaltiolle;
 - j) ne tekevät institutionaalisten ja oikeudellisten kehystensä mukaisesti järjestelyjä sen varmistamiseksi, että kumppanuusrahaston käyttöä koskevat valitukset tutkitaan tehokkaasti;

k) ne varmistavat, että kaikki tietojenvaihto rahoituksen saajien ja kumppanuussuunnitelmasta vastaavien viranomaisten välillä sekä komission kanssa tapahtuu sähköisillä tiedonvaihtojärjestelmillä, joihin sisältyy muun muassa automaattisten ja interaktiivisten lomakkeiden ja laskelmien käyttö ja joilla varmistetaan tietojen kirjaaminen ja tallentaminen järjestelmään, joka mahdollistaa sekä tuensaajien toimittamien maksupyyntöjen hallinnolliset varmennukset että tietojen automaattisen synkronoinnin ja siirtämisen tuensaajien ja jäsenvaltioiden järjestelmien välillä;

l) ne varmistavat, että kaikki virallinen tiedonvaihto komission kanssa käydään sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän avulla. Jäsenvaltioiden ei odoteta todentavan toimien ja toimenpiteiden perustana olevia kustannuksia arvioidessaan välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista.

Jäsenvaltioiden olisi ilmoitettava komissiolle viimeistään kunkin vuoden 15 päivänä helmikuuta edistymisestä kumppanuussuunnitelmissa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamisessa ja esitettävä määrällisesti kunkin tavoitteen ja välitavoitteen saavuttaminen sekä kumppanuussuunnitelmista tuettujen tuotoksiin perustuvien interventioiden osalta saavutettu edistys.

Jäsenvaltioiden olisi esitettävä varmuuden saamiseksi toimitettavat asiakirjat (varmennuspaketti) komissiolle viimeistään kunkin vuoden 15 päivänä helmikuuta vuoden 2028 jälkeen (59 artikla).

Vuotuinen varmennuspaketti sisältäisi seuraavat asiakirjat:

a) raportointi kumppanuussuunnitelmaan sisältyvien toimenpiteiden täytäntöönpanon edistymisestä viitaten edellisenä varainhoitovuonna jätettyihin maksupyyntöihin;

b) yhteenveto tarkastuksista;

c) johdon vahvistuslausuma, jossa todetaan, että

i) maksupyynnön (-pyyntöjen) mukana toimitetut tiedot ovat täydelliset, tarkat ja luotettavat;

ii) varat käytettiin asianmukaisesti;

iii) käyttöön otetut hallinto- ja valvontajärjestelmät toimivat moitteettomasti ja antavat tarvittavan varmuuden siitä, että varoja on hallinnoitu kaikkien sovellettavien lakien mukaisesti, mukaan lukien eturistiriitojen, korruption, päällekkäisen rahoituksen, petosten ja muiden sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemistä, havaitsemista, raportointia ja korjaamista koskeva lainsäädäntö, sekä moitteettoman varainhoidon periaatetta noudattaen;

iv) tiedot antavat oikean ja riittävän kuvan täytäntöönpanon edistymisestä;

d) vuotuinen tarkastuslausunto, joka on laadittu asetusehdotuksen liitteessä XII olevan mallin mukaisesti.

Komissio ottaa huomioon vuotuisessa varmennuspaketissa annetut tiedot päättääkseen, onko jokin 66 artiklassa [Maksuajan kulumisen keskeyttäminen], 67 artiklassa [Maksujen keskeyttäminen] ja 68 artiklassa [Rahoitusoikaisu] täsmennetyistä toimenpiteistä tarpeen.

Asetuksessa määritellään myös komission velvollisuudet (60 artikla) ja yhden tarkastuksen lähestymistapa (61 artikla). Tätä yhden tarkastuksen periaatetta on tarkoitus vahvistaa myös säännöllisellä dialogilla tarkastajien välillä.

Komissio hankkii kohtuullisen varmuuden siitä, että jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön hallinto- ja valvontajärjestelmät ja että kyseiset järjestelmät toimivat tehokkaasti kumppanuussuunnitelmien täytäntöönpanon ajan.

Komissio laatii omaa tarkastustoimintaansa varten tarkastusstrategian ja tarkastussuunnitelman, joiden on perustuttava riskinarviointiin ja suhteellisuusperiaatteeseen.

Komissio ja tarkastusviranomaiset sovittavat yhteen tarkastustoimintansa.

Artiklan 61 mukaisesti tarkastuksia tehdessään komission ja tarkastusviranomaisten on otettava asianmukaisesti huomioon yhden tarkastuksen periaate ja suhteellisuusperiaate suhteessa unionin talousarviolle aiheutuvaan riskiin.

Komission ja tarkastusviranomaisten on ensin käytettävä kaikkia 58 artiklan [Jäsenvaltioiden velvollisuudet] tarkoitettuja tietoja, mukaan lukien hallinnon varmennusten tulokset, ja ne voivat pyytää ja saada suunnitelmasta vastaavilta viranomaisilta ja tuensaaajilta lisää asiakirjoja ja tarkastusevidenssiä ainoastaan, jos tämä on niiden ammatillisen harkinnan perusteella tarpeen hyvin perusteltujen tarkastuspäätelmien tueksi.

Kun on kyse kumppanuussuunnitelmista, joiden osalta komissio pitää tarkastusviranomaisen lausuntoa luotettavana, ja asianomainen jäsenvaltio osallistuu EPPOn perustamista koskevaan tiiviimpään yhteistyöhön, komission omissa tarkastuksissa tarkastellaan pelkästään tarkastusviranomaisen työtä.

Komissio ja tarkastusviranomainen voivat päättää olla tarkastamatta välitavoitteita ja tavoitteita minä tahansa vuonna, jos Euroopan tilintarkastustuomioistuin on jo tarkastanut ne.

Ehdotuksen 62 artiklassa säädetään vastuullista tilanhoitoa ja yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevasta valvonta- ja seuraamusjärjestelmästä. Näiden osalta sääntöjen vahvistaminen tässä perusasetuksessa ei ole kattavaa, vaan 62 artiklassa siirrettäisiin komissiolle muihin asetuksen artikloihin nähden laajat valtuudet täydentävien delegeoitujen säädösten antamiseen.

Asetuksessa säädetään komission ja jäsenvaltioiden velvollisuuksista, jotka liittyvät tietojen keräämiseen ja tallentamiseen (63 artikla) ja avoimuuteen (64 artikla).

Avoimuuden osalta jäsenvaltion on kuuden kuukauden kuluessa 23 artiklassa [Komission ehdotus ja neuvoston täytäntöönpanopäätös] tarkoitettun neuvoston päätöksen hyväksymisestä varmistettava, että käytössä on verkkosivusto, jolla on saatavilla tämän asetuksen mukaista tukea koskevat tiedot, jotka kattavat kumppanuussuunnitelman tavoitteet, toimet, käytettävissä olevat rahoitusmahdollisuudet ja saavutukset.

Jäsenvaltion on varmistettava 63 artiklassa [Tietojen kerääminen ja tallentaminen] säädettyjen tietojen julkaiseminen verkkosivustolla, jollei henkilötietojen suojasta muuta johdu. Nämä tiedot on päivitettävä vähintään joka kuudes kuukausi.

Asetuksessa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat maksuja, mukaan lukien maksupyyntöjen jättäminen ja arviointi (65 artikla), määrääajat ja maksujen määrääjän kulumisen keskeyttäminen (66 artikla), maksujen keskeyttäminen (67 artikla), komission tekemät rahoitusoikaisut (68

artikla) sekä pysyvyys ja kumoaminen (69 artikla) ja yhdenmety hallinto- ja valvontajärjestelmä (IACS) (70 artikla). IACS:n osalta sääntöjen vahvistaminen tässä perusasetuksessa ei ole kattavaa, vaan 70 artiklassa siirrettäisiin 62 artiklan tapaan komissiolle laaja toimivalta antaa delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä.

Komissio suorittaa maksut talousarviomäärärahojen ja käytettävissä olevien varojen rajoissa.

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle asetusehdotuksen liitteessä XI [Maksupyyntömalli] esitetyn mallin mukainen maksupyyntö. Maksupyyntöön sisältyvien määrien on vastattava määriä, jotka ovat perusteltuja välitavoitteiden ja tavoitteiden tai muiden interventioiden vastaavien tuotosten saavuttamisen perusteella kumppanuussuunnitelman hyväksymispäätöksen mukaisesti ja jäsenvaltion keräämän ja todentaman näytön perusteella.

Arvioidessaan välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista jäsenvaltion on arvioitava kutakin välitavoitetta ja tavoitetta kokonaisuudessaan ottaen huomioon kumppanuusrahastoasetusehdotuksen liitteen VIII [Arviointiohjeet kumppanuusrahaston välitavoitteiden ja tavoitteiden tyydyttävästä saavuttamisesta] mukaisesti.

Jäsenvaltioiden on toimitettava maksupyyntö komissiolle liitteessä XI esitetyn mallin mukaisesti enintään kuusi kertaa vuodessa viimeistään 31 päivänä lokakuuta.

Maksupyyntöjä ei hyväksytä, jos viimeisintä varmennuspakettia ei ole vielä toimitettu.

Komissio suorittaa maksun 60 päivän kuluessa päivästä, jona se vastaanottaa maksupyyntö, käytettävissä olevien varojen rajoissa. Maksut voidaan suorittaa kerralla tai useammassa osakerässä.

Ennakkomaksujen ja maksujen yhteismäärä ei saisi olla enempää kuin 95 prosenttia kumppanuusrahastosta kumppanuussuunnitelmaan myönnettyistä varoista. Kun tämä enimmäismäärä saavutetaan, koordinoivan viranomaisen on edelleen toimitettava maksupyyntö komissiolle.

Komissio maksaa loppumaksun kymmenen kuukauden kuluessa viimeisen täytäntöönpanovuoden asiakirjojen vastaanottamisesta.

Artiklan 69 mukaisesti jäsenvaltion olisi varmistettava, että asiaankuuluvat saavutetut välitavoitteet ja tavoitteet pysyvät voimassa vähintään viiden vuoden ajan siitä päivästä, jona välitavoitteen tai tavoitteen saavuttamista koskeva komission maksu on suoritettu.

Artiklan 70 mukaan kunkin jäsenvaltion on perustettava yhdenmety hallinto- ja valvontajärjestelmä. Sitä sovelletaan 35 artiklan 1 kohdan a–g alakohdassa lueteltuihin YMP:n interventioihin. Yhdenmety hallinto- ja valvontajärjestelmän piiriin kuuluneet aiemmat tekniset vaatimukset ja osat ovat edelleen pakollisia. Lisäksi uudeksi pakolliseksi osaksi tulee eurooppalainen maanseurantajärjestelmä.

IX osasto – Erityistuki [71–79 artikla]

Asetuksessa vahvistetaan säännöt sellaisia tilanteita varten, joissa jäsenvaltiot haluavat sisällyttää kumppanuussuunnitelmiinsa olemassa olevia tai hiljattain perustettuja rahoitusvälineitä, jotka hallintoviranomainen panee täytäntöön suoraan tai jotka pannaan täytäntöön sen vastuulla (71 artikla).

Rahoitusvälineiden käyttö ja niiden mahdollinen yhdistäminen avustustukeen on perusteltava ottaen huomioon vastaavat markkinoiden tarpeet ja niiden kyky vähentää riskejä ja houkutellessa yksityistä pääomaa.

Jäsenvaltioiden on valittava rahoitusvälineiden täytäntöönpanosta vastaavat elimet.

Jäsenvaltiot voivat tehdä rahoitusvälineen täytäntöönpanoa koskevan sopimuksen suoraan seuraavien tuensaajien kanssa:

- a) EIP-ryhmä;
- b) kansainväliset rahoituslaitokset, joissa jäsenvaltio on osakkaana;
- c) ammattimaista rahoitustoimintaa harjoittavaksi oikeushenkilöksi perustettu julkisomisteinen pankki tai laitos.

Rahoitusvälineinä toteutettujen toimenpiteiden lopulliset välitavoitteet ja tavoitteet edellyttävät tuen antamista lopullisille vastaanottajille.

Avustuksia ei saa käyttää rahoitusvälineistä saadun tuen takaisinmaksuun. Rahoitusvälineitä ei saa käyttää avustuksien ennakkorahoitukseen.

NRP-asetusehdotuksessa säädetään myös tehtävistä, jotka liittyvät rahoitusvälineiden hallinnon varmennuksiin ja muihin tarkastuksiin (72 artikla).

Hallintoviranomainen suorittaa 51 artiklan [Hallintoviranomaisen tehtävät] mukaiset paikalla tehtävät hallinnon varmennukset ainoastaan rahoitusvälineen täytäntöönpanosta vastaavien elinten tasolla. Hallintoviranomainen voi hyödyntää ulkopuolisten elinten suorittamia varmennuksia ja olla suorittamatta paikalla tehtäviä hallinnon varmennuksia.

Tarkastusviranomainen suorittaa 53 artiklan [Tarkastusviranomaisen tehtävät] mukaiset tarkastukset tarvittaessa rahoitusvälineen täytäntöönpanosta vastaavien elinten tasolla. Tarkastusviranomainen voi ottaa huomioon rahoitusvälineen täytäntöönpanosta vastaavien elinten ulkopuolisten tarkastajien suorittamien tarkastusten tulokset yleisen varmuuden saamiseksi ja päättää tältä pohjalta rajoittaa omaa tarkastustyötään.

Asetuksen 73 artiklassa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat tuensaajina olevien ennalta arvioitujen yhteisöjen hallinnon varmennuksia ja muita tarkastuksia.

Jäsenvaltioiden olisi tuettava kumppanuussuunnitelmissaan paikallisia yhteistyöaloitteita (74 artikla), mukaan lukien yhdenmukainen alue- ja kaupunkikehitys (75 artikla), yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen (76 artikla) ja Leader-ohjelmasta myönnettävä tuki (77 artikla).

Ehdotuksen 78 artiklassa vahvistetaan säännöt, jotka koskevat tuensaajien kannalta yksinkertaistetun tukimuodon käyttöä.

Jäsenvaltiot voivat tukea toimenpiteitä, joiden perustana oleva toimi on asetuksen (EU) 2021/1060 mukaisesti jo valitun ja aloitetun toimen toinen vaihe, jos asiaankuuluvat edellytykset täyttyvät (79 artikla).

XII osasto – Sosiaalinen ilmastorahasto ja modernisaatiorahasto [80–83 artikla]

Kumppanuussuunnitelman on sisällettävä toimenpiteet ja investoinnit, jotka sisältyvät jäsenvaltion asetuksen (EU) 2023/955 (Sosiaalinen ilmastorahasto) mukaisesti toimittamaan ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmaan, erillisenä ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmaa koskevana lukuna.

Asetuksen 80 ja 81 artiklassa vahvistetaan menettelysäännöt ja muutetaan asetusta (EU) 2023/955. Synergiavaikutusten ja johdonmukaisuuden lisäämiseksi modernisaatiorahastosta tukea saavat jäsenvaltiot pyrkivät varmistamaan johdonmukaisuuden kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissa rahoitettujen investointien ja modernisaatiorahaston investointikomitealle esitettyjen investointien välillä (82 artikla).

Ehdotuksen 83 artiklassa esitetään muutokset asetukseen (EU) 2023/955.

XIII osasto – Institutionaaliset ja loppusäännökset [84–90 artikla]

Asetukseen sisältyy säännöksiä, jotka koskevat yrityksiin sovellettavia sääntöjä, valtiontukisääntöjä ja mahdollisia poikkeuksia näistä säännöistä (84 ja 85 artikla).

Maatalous-, kalastus- ja vesiviljelyalaa koskevat kilpailusääntöihin ja yrityksiin sovellettavien sääntöjen osalta asetusehdotuksessa todetaan, että jos tuki myönnetään YMP:n interventioiden kautta yritysten välisiin yhteistyömuotoihin, tuki voidaan myöntää ainoastaan sellaisiin yhteistyömuotoihin, jotka ovat asetuksessa (EU) N:o 1308/2013 (asetus maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä) säädettyjen kilpailusääntöjen mukaisia.

86 artiklassa esitetään vielä kootusti artikloja, joissa komissiolle siirrettäisiin toimivaltaa muuttaa tai täydentää asetusta delegoiduilla säädöksillä. Nämä koskevat kumppanuussuunnitelmien mallin lisäksi paikallisille maatalous-, kalastus- ja vesiviljelytuotteille myönnettävää tukea, sääntöjen vastaisuuksista ilmoittamista, vastuulliseen tilanhoitoon liittyvien seuraamusten laskentaa, tietojen keräämistä ja tallentamista, yhdenmukaista hallinto- ja valvontajärjestelmää sekä liitteitä, jotka koskevat välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista, täytäntöönpanon edistymistä, unionin toimia, rahoitusoikaisuja, EU:n koulujärjestelmää, YMP:n interventioita ja YMP:n yhteistyötä.

Komissiolle siirretyn säädösvallan käyttämistä koskevat määräykset (ml. toimivallan siirron peruuttaminen ja asiantuntijoiden kuuleminen) on kirjattu 87 artiklaan neuvoston, parlamentin ja komission yhdessä hyväksymien vakiolausekkeiden mukaisesti. Delegoitujen säädösten voimaantulon vastustamisen määräaika olisi 1 kuukausi säädöksen antamisesta, jota voitaisiin neuvoston tai parlamentin pyynnöstä jatkaa kuukaudella. Tavallisesti vastustamisen määräajan osalta käytetään mallia 2 + 2 kuukautta. Jatkokäsittelyssä on syytä vielä harkita, onko kuukauden määräaika perusteltu ja riittävä, vai tulisiko sitä pidentää.

Jäsenvaltiot valvovat komissiolle unionin toimien luettelon, viljelykäytäntöjen, sekä öljysiementen vähennyskertoimien osalta siirretyn täytäntöönpanovallan käyttöä normaaliin tapaan komiteamenettelyssä. Tätä koskevat säännöt vahvistetaan 88 artiklassa viittaamalla tilanteen mukaan joko neuvoa-antavaan tai tarkastelumenettelyyn.

Varainhoitoasetuksen mukaista yhteistyöhön perustuvaa hallinnointia koskevia säännöksiä muutetaan niiden mukauttamiseksi tämän asetuksen täytäntöönpanomalliin (89 artikla).

Tuloksellisuusasetus

Asetusehdotus talousarvion menojen seurantaa ja tuloksellisuutta koskevan kehyksen sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta (myöhemmin tuloksellisuusasetus) (COM/2025/545 final)

Komissio esittää **koko rahoituskehyksen menojen seurantaa ja tuloksellisuutta** koskevaa kehystä sekä horisontaalisia periaatteita, talousarvion sekä unionin ohjelmien ja toimintojen seurantaa, edellä mainittujen täytäntöönpanoa sekä viestintää koskevia ehdotuksia koottavaksi yhteen asetukseen. Kehys, horisontaaliset periaatteet ja seuranta kattavat myös rahoituskehyksen 1-otsakkeen kansalliset kumppanuussuunnitelmat.

Komission tuloksellisuusasetusehdotuksen tavoitteena on koko EU-rahoituksen hallinnollisen taakan vähentäminen, luotettavuuden ja läpinäkyvyyden parantaminen sekä budjetin varojen parempi seuranta. Komission ehdotuksen tavoitteena on tukea myös EU:n yhteisten periaatteiden toteutumista yhdenmukaistamalla EU-rahoituksen horisontaalisten periaatteiden (ilmasto ja biodiversiteetti, DNSH, sosiaalipolitiikat ja tasa-arvo) sääntöjä sekä EU-rahoituksen tuloksellisuuden seurantaa.

Käytännössä asetuksella luotaisiin mahdollisimman **yhdenmukainen kehikko, jolla seurattaisiin EU-varojen käyttöä ja tuloksia**. Seuranta, budjetin ohjelmien rahoitusmahdollisuudet ja rahoituksen saajat koottaisiin yhdelle verkkosivustolle ("Single Gateway"), joka mahdollistaisi muun muassa budjetin tuloksellisuuden seurannan ja tarjoaisi edunsaajille yksinkertaisemman mahdollisuuden löytää rahoitusta.

Tuloksellisuusasetusehdotuksen 4 artiklan mukaan ohjelmat ja toiminnot on toteutettava siten, että koko vuosien 2028–2034 monivuotisen rahoituskehyksen aikana saavutetaan ilmasto- ja ympäristötavoitteita koskeva kokonaismenotavoite, joka on vähintään 35 prosenttia talousarvion kokonaismäärästä.

Tuloksellisuusasetusehdotuksen liitteen I mukaan monivuotisen rahoituskehyksen ohjelmien ja välineiden kokonaismäärärahoista odotetaan kohdennettavan vähintään seuraavat prosenttiosuudet ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin:

- 1) Kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat: 43 %
- 2) Euroopan kilpailukykyrahasto: 43 %
- 3) Tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelma: 40 %
- 4) Verkkojen Eurooppa -väline: 70 %
- 5) Globaali Eurooppa -väline: 30 %

EU:n menojen ja talousarvion tuloksellisuuden seurantajärjestelmää ehdotetaan sujuvoitettavaksi ja yhdenmukaistettavaksi, millä mahdollistettaisiin eri ohjelmien tietojen yhdistäminen, lisättäisiin avoimuutta ja vähennettäisiin sidosryhmille aiheutuvia kustannuksia. Edelleen komissio ehdottaa tuloksellisuustietojen raportoinnin ja EU:n koko talousarvion rahoitusmahdollisuuksia koskevien tietojen antamisen yhdenmukaistamista ja järjeistämistä.

Lisäksi komissiolle esitetään siirrettäväksi artikloissa 4,7,8, 12 ja 18 tarkoitettua toimivaltaa hyväksyä delegoituja säädöksiä koskien asetusehdotuksen liitteitä I–V sekä asetusehdotuksen 12 artiklaa. Ehdotuksessa esitetään, että komissio voisi antaa delegoituja säädöksiä tukitoimialojen ja tuloksellisuusindikaattorien luetteloa koskevan liitteen I ja alueita koskevien

koodien luettelon sisältävän liitteen II muuttamiseksi, liitteessä III mainittujen ilmasto- ja ympäristömenotavoitteiden tasojen mukauttamiseksi, sukupuolten tasa-arvoa valtavirtaistavia ohjelmia ja toimia koskevan liitteen IV muuttamiseksi, yhteistä palveluväylää koskevan artiklan 12 muuttamiseksi sekä tiedottamista, viestintää ja näkyvyyttä koskevaan liitteen V muuttamiseksi, toteuttamiseksi tai täydentämiseksi.

Talousarvion ja tuloksellisuuden seuranta

Asetusehdotuksen 14 artiklan mukaan kumppanuussuunnitelmissa tulisi määritellä investointi- ja uudistuskohteisindikaattorit, jotka toimisivat suunnitelmissa määriteltyjen tavoitteiden mittareina.

Talousarvion menojen ja tuloksellisuuden seuraamiseen komissio ehdottaa kehystä, joka muodostuisi yhteisten tukitoimialojen luettelosta, tukitoimialoille määritetyistä EU:n kertoimista sen määrittämiseksi, mikä on niiden vaikutus politiikkoihin ja tuloksellisuusindikaattoreista (tuotos- ja tulosindikaattorit).

Tuloksellisuusindikaattorit määriteltäisiin varainhoitoasetuksen 33 artiklan 3 kohdan mukaisesti tukitoimialoittain. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltiolla tulisi olla seuranta- ja raportointijärjestelmä tuloksellisuuden seuraamiseksi ja seuranta- ja tuloksellisuuskehyksen osatekijöitä koskevien tietojen lähettämiseksi.

Komissio ehdottaa, että jäsenvaltioiden suunnitelmissa kullekin toimenpiteelle tulisi esittää vähintään yksi asetuksen liitteessä I listattu tukitoimiala ja tarvittaessa komission hyväksyntää edellyttävät tuloksellisuusindikaattorit: yksi toimenpiteen tavoitetta määrittelevä, liitteessä I mainittu tai komission kanssa yhteisymmärryksessä sovittu tuotosindikaattori, sekä yksi tai useampi kyseistä tukitoimialaa vastaava, liitteen I mukaista toimialaa vastaava tulosindikaattori, jos sellainen on saatavilla. Kolmansien maiden osalta komission ehdottaa, että se määrittäisi kullekin kolmansien maiden suunnitelmien toimenpiteelle vähintään yhden liitteessä I mainitun tukitoimialan ja mahdollisuuksien mukaan varmistaisi kolmansien maiden käyttävän suunnitelmissaan 8 artiklassa viitattuja tuloksellisuusindikaattoreita.

Horisontaaliset periaatteet

Horisontaalisista periaatteista komissio ehdottaa ”ei merkittävää haittaa” -periaatteen soveltamisen helpottamiseksi yksinkertaistettua ohjeistusta, jossa vahvistettaisiin yleiset periaatteet ja kriteerit sekä politiikanaloja koskevat erityiskriteerit: siinä erotettaisiin periaatetta noudattavat politiikanalat ja sellaiset, jotka aiheuttavat merkittävää haittaa yhdelle tai useammalle ympäristötavoitteelle. Viimeksi mainittuja aloja ja toimintoja ei komission ehdotuksessa olisi mahdollista rahoittaa EU:n talousarviosta.

Lisäksi ohjeistuksessa eriteltäisiin tilanteet (esim. kriisitilanteet, puolustusta ja turvallisuutta koskeva toiminta), joissa periaatteen soveltaminen ei ”ehkä olisi mahdollista tai asianmukaista”. Näiden täytäntöönpanon osalta komissio ehdottaa, että jäsenmaiden ja kolmansien maiden tulee laatia arviointi periaatteen toteutumisesta kunkin suunnitellun toiminnan osalta tai vastaavasti perustella, miksi toimintaan ei sovelleta periaatetta.

Sukupuolten tasa-arvon periaatteen osalta komissio erittelee ehdotuksen liitteessä IV sukupuolten tasa-arvoa tukevat ohjelmat ja toiminnot. Ehdotuksessa komissio nostaa esiin sukupuolten tasapuolisen edustuksen huomioinnin talousarviosta rahoitettujen toimien ja ohjelmien arviointilautakunnissa ja muissa asiaankuuluvissa neuvoo-antavissa elimissä ja ehdottaa pisteytysjärjestelmää sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen soveltamiseen.

Sukupuolten tasa-arvon arviointia koskien komissio ehdottaa, että jäsenvaltiot ja kolmannet maat tekisivät sen kunkin suunnitellun toiminnon kohdalla. Lisäksi komissio ehdottaa, että se olisi osa ehdotusten arviointiperusteita sen ollessa mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Näiden lisäksi komissio esittää, että ilmastolle ja luonnon monimuotoisuudelle ja sosiaalipoliitikoille varattuja rahoitusosuuksia talousarviossa seurattaisiin sekä edellä mainitun, asetusehdotuksen 8 artiklassa ehdotetun kehyksen, että EU:n kertoimien kautta. 'EU:n kertoimilla' tarkoitetaan kolmitasoista (0 prosenttia, 40 prosenttia, 100 prosenttia) kertoimien järjestelmää, jota sovelletaan mittaamaan kunkin talousarvion vaikutusta politiikkoihin.

Talousarvion tuloksellisuuden arviointi

Asetusehdotuksessa komissio esittää, että komission suorittaman seurannan ja arviointien ohella jäsenvaltiot teettäisivät ulkopuolisilla riippumattomilla asiantuntijoilla unionin talousarvion osalta arviointeja, jotka liittyvät muun muassa vaikuttavuuteen, tehokkuuteen, merkityksellisyys ja johdonmukaisuuteen. Tarkemmin ottaen tämä tarkoittaisi ehdotuksen mukaan arviointien tekemistä viimeistään kahden vuoden kuluttua ohjelmakauden päättymisestä sekä arvioinnin etenemissuunnitelman tiekartan hyväksymistä vuoden kuluttua ohjelman hyväksymisestä ja vähintään yhden jäsenmaan kaikkia suunnitelmia koskevan väliarvioinnin laatimista kolmen vuoden sisällä suunnitelman toimeenpanon alkamisesta.

Muut ehdotukset

Näiden ohella esitykseen sisältyy komission ehdotus julkisen, verkkosivustomuotoisen yhteisen palveluväylän perustamisesta. Lisäksi asetusehdotuksessa esitetään tiedottamiseen liittyviä sääntöjä (mm. unionin varoista annetusta tuesta viestiminen, henkilötietojen käsittely).

4 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

4.1 Oikeusperusta

Kumppanuusrahaston oikeusperustoiksi komissio ehdottaa seuraavia Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) artikloja:

42 artikla ja 43 artiklan 3 kohta (maatalous ja kalastus),

46 artiklan d alakohta (työntekijöiden vapaa liikkuvuus),

91 artiklan 1 kohdan d alakohta (liikenne),

149 artikla (työllisyys),

153 artiklan 2 kohdan a alakohta (sosiaalipolitiikka),

164 artikla (Euroopan sosiaalirahasto),

175 artikla, 177 artikla ja 178 artikla (taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus, rakennerahastot),

192 artiklan 1 kohta (ympäristöpolitiikka),

194 artiklan 2 kohta (energiapolitiikka),

209 artiklan 1 kohta (kehitysyhteistyö),

212 artiklan 2 kohta (taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa),

322 artiklan 1 kohdan a alakohta (varainhoitosäännöt),

349 artikla (merentakaisen maiden ja alueiden assosiaatio).

Valtioneuvosto olettaa komission viittaavan virheellisesti SEUT 43 artiklan 3 kohtaan, vaikka olisi tullut viitata 43 artiklan 2 kohtaan, jota on normaalisti käytetty oikeusperustana vastaavissa säädöksissä.

Oikeusperusta on määriteltävä ehdotuksen tarkoituksen ja sisällön perusteella. Pääsääntöisesti tulisi aina käyttää vain yhtä säädöksen pääasiallisen tarkoituksen perusteella valittua oikeusperustaa. Useamman oikeusperustan käyttäminen on kuitenkin tässä yhteydessä poikkeuksellisesti perusteltua, sillä kumppanuusrahasto kokoaa yhteen 14 olemassa olevaa rahastoa eri politiikan aloilta. Ehdotetulla säädöksellä voidaan siis katsoa olevan useampi samanaikainen tarkoitus ja useita osatekijöitä, joista mikään ei vaikuttaisi olevan toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen.

Useamman oikeusperustan käyttäminen edellyttää myös sitä, että ne ovat keskenään yhteensopivia. Oikeusperustojen yhdistäminen edellyttää näin ollen etenkin yhdenmukaista päätöksentekomenettelyä neuvostossa. Tämä edellytys täyttyy, sillä kaikkien ehdotettujen oikeusperustojen mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä. Lisäksi kuudestatoista ehdotetusta oikeusperustasta viisitoista johtaa siihen, että ehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Ainoastaan SEUT 349 artikla (joka koskee seuraavia alueita: Guadeloupe, Ranskan Guayana, Martinique, Mayotte, Réunion, Saint Martin, Azorit, Madeira ja Kanariansaaret) viittaa erityiseen lainsäätämisyjärjestykseen, jossa Euroopan parlamenttia ainoastaan kuullaan. EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön sekä neuvoston kumppanuusrahastoa vastaavia säädöksiä koskevan käytännön mukaan tällainen oikeusperustojen yhdistäminen, joka ei loukkaa Euroopan parlamentin oikeuksia, on mahdollista.

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan oikeusperustat on asianmukaisesti valittu.

Tuloksellisuusasetuksen osalta komissio ehdottaa oikeusperustaksi SEUT 322 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, jonka nojalla hyväksytään unionin varainhoitosäännöt, joissa vahvistetaan varsinkin talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Lisäksi Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) osalta sovelletaan sen perustamissopimuksen 106 a artiklaa. Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan oikeusperustat on asianmukaisesti valittu. Ehdotus käsitellään tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä ja neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä.

Ehdotusten jatkokäsittelyssä on kuitenkin vielä kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikkoihin.

Ehdotukset ja etenkin edellä selostettu kumppanuussuunnitelma tulevat vaikuttamaan myös unionin muihin politiikkoihin ja etenkin talouspolitiikkaan. Tämä on osin luonnollista jo yksin siitä syystä, että esimerkiksi ehdotuksen yhtenä oikeusperustana olevan SEUT 175 artiklan

mukaan jäsenvaltioiden on harjoitettava ja sovitettava yhteen talouspolitiikkansa siten, että SEUT 174 artiklassa väljästi määritellyt koheesiopolitiikan tavoitteet saavutetaan. Samoin esimerkiksi SEUT 120 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on harjoitettava talouspolitiikkaansa niin, että ne myötävaikuttavat SEU 3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden toteuttamiseen.

Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan tulosperusteisuuteen, vaikuttavuuteen ja ehdollisuuden lisäämiseen pyrkivän ehdotuksen pääasiallisena tavoitteena ei vaikuttaisi olevan jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen yhteensovittamisen tehostaminen. Nyt ehdotetuilla oikeusperustoilla ei kuitenkaan voida luoda uusia itsenäisiä talouspolitiikan yhteensovittamista koskevia toimenpiteitä tai menettelyjä, jotka ovat erillisiä ja riippumattomia niistä, jotka on jo hyväksytty talouspolitiikan alaan kuuluvilla säädöksillä. Ehdotus ei myöskään saa johtaa siihen, että eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä sovitut maakohtaiset suositukset ja muut kumppanuusrahastoehdotuksen 22 artiklassa luetellut asiakirjat muuttuisivat tosiasiaa nykyistä sitovimmiksi. Tätä analysoidaan tarkemmin jäljempänä kirjelmän kohdissa 5 ja 6. Jatkokäsittelyn aikana valtioneuvosto tarkentaa vielä tarvittaessa näiltä osin arviotaan ehdotettujen oikeusperustojen riittävydestä ja asianmukaisuudesta.

4.2 Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate

Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteissa ei ole kyse siitä, onko unionilla toimivalta säännellä tiettyä asiaa. Arviointi koskee sitä, onko unionilla olevan toimivallan käyttäminen kulloinkin käsillä olevassa tilanteessa asianmukaista. Toissijaisuusperiaate koskee sitä, onko ehdotettu toimi ylipäänsä toteutettava unionin tasolla vai ei. Suhteellisuusperiaatetta sovelletaan puolestaan kyseisen toiminnan laajuuden ja intensiteetin asianmukaisuuden arvioimiseen.

Jäsenvaltiot ovat yleensä pitäneet toissijaisuusperiaatteen mukaisina sellaisia unionin rahoitusohjelmia ja -välineitä, joilla tuetaan taloudellisesti kaikkia jäsenvaltioita unionin perussopimuksissa tai lainsäädännössä asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Oleellisempana on pidetty suhteellisuusperiaatetta, eli sen arvioimista, ovatko valitut keinot oikeassa suhteessa tavoiteltaviin päämääriin.

Toissijaisuusperiaate

SEU 5 artiklan 3 kohdassa ilmaistun toissijaisuusperiaatteen arvioinnissa käytetään kahta kriteeriä: unionin toimien välttämättömyys ja eurooppalainen lisäarvo. Välttämättömyyden osalta unionin toiminnan edellytyksenä on, että jäsenvaltiot eivät voi yksin saavuttaa tavoitteita riittävällä tavalla. Lisäarvon osalta edellytyksenä puolestaan on, että tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin EU-tasolla.

Kumppanuusrahaston osalta valtioneuvosto arvioi alustavasti, että nämä edellytykset täyttyisivät. Haasteet, joihin kumppanuusrahastolla pyritään vastaamaan, ovat yleisesti luonteeltaan rajat ylittäviä, eivätkä ne rajoitu vain yhteen tai muutamaan jäsenvaltioon. Valtioneuvosto arvioi jatkokäsittelyn aikana kumppanuusrahastoehdotuksen lukuisia yksityiskohtia jatkuvasti myös toissijaisuusperiaatteen valossa, mutta ei pidä ehdotuksen kyseenalaistamista toissijaisuusperiaatteen nojalla tässä vaiheessa aiheellisena eikä tarkoituksenmukaisena.

Tuloksellisuusasetuksen osalta voidaan todeta, että EU:n varainhoitosääntöjen hyväksyminen kuuluu unionin yksinomaiseen toimivaltaan. Toissijaisuusperiaatetta ei näin ollen sovellettaisi ehdotukseen.

Suhteellisuusperiaate

SEU 5 artiklan 4 kohdassa ilmaistun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kansallisille toimijoille aiheutuvan taloudellisen ja hallinnollisen rasituksen tulisi pysyä mahdollisimman pienenä. Ehdotettua lievempien keinojen käyttö edellyttää kuitenkin sitä, että tavoiteltavat päämäärät voidaan saavuttaa niiden avulla yhtä tehokkaasti.

Kumppanuusrahaston osalta komissio perustelee ehdotuksensa suhteellisuusperiaatteen mukaisuutta etenkin yksinkertaistamispyrkimyksillä, sääntöjen lujittamisella sekä tuloksellisuudella ja joustavuudella, joiden avulla maksimoidaan unionin varainkäytön vaikuttavuus ja reagointikyky. Valtioneuvosto arvioi vielä jatkokäsittelyn aikana tarkemmin, ovatko kaikki jäsenvaltioilta EU-rahoituksen saamiseksi edellytetyt toimenpiteet oikeassa suhteessa tavoiteltaviin päämääriin.

Tuloksellisuusasetuksen osalta komissio viittaa puolestaan siihen, että talousarvion menojen seuranta ja tuloksellisuutta koskevista säännöistä tulisi nykyistä yksinkertaisempia, johdonmukaisempia ja vähemmän räsistä aiheuttavia. Periaate on komission mukaan otettu huomioon erityisesti kunkin hallinnointitavan täytäntöönpanoa koskevien säännösten ja unionin rahoituksen saajille määrättävien raportointivaatimusten suhteen. Valtioneuvoston alustavan arvion mukaan perustelut vaikuttavat asianmukaisilta, mutta jatkokäsittelyn aikana on vielä arvioitava tarkemmin, toteutuisivatko ne myös käytännössä.

5 Ehdotuksen vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset – Suomen saanto

Kumppanuusrahastoasetusehdotuksen artikla 10 kohta 2 (Talousarvio ja määrärahojen kohdentaminen) sekä asetusehdotuksen liite I kullekin jäsenvaltiolle myönnettävän unionin rahoitusosuuden laskentamenetelmän mukaan Suomen saanto muodostuisi seuraavasti:

Kokonaisallokaatio 8,6 mrd. euroa, josta

yleisallokaatio 6,9 mrd. euroa (ml. maatalous ja koheesio),

maahanmuutto, turvallisuus ja sisäasiat 1,4 mrd. euroa,

Sosiaalinen ilmastorahasto 0,3 mrd. euroa.

Kokonaisallokaatiosta, pois lukien maatalouden ja kalatalouden suoratuki sekä sosiaalinen ilmastorahasto, tulee kohdentaa sosiaaliin tavoitteisiin 14 %. Kumppanuussuunnitelmasta annettavan teknisen avun osuus on enintään 3 %.

Suomen suhteellinen osuus Interreg-suunnitelman määrärahasta, josta on vähennetty alueiden välisen yhteistyön määrärahat, on 2%.

Taloudelliset vaikutukset – lainatuki

Jäsenvaltioille myönnettävä lainatuki Catalyst Europa -välineestä muodostaisi ehdollisen vastuun Suomelle. Vastuu olisi tarkasti rajattu Suomen BKTL-osuuteen, jonka arvioidaan

olevan tulevalla rahoituskehyskaudella noin 1,52 prosenttia. Suomen ehdollinen vastuu lainatuen enimmäismäärästä, 133 miljardista eurosta, olisi noin 2 miljardia euroa.

Vastuu realisoituisi vain siinä tapauksessa, että lainaa ottanut jäsenvaltio ei maksaisi lainaansa takaisin komissiolle. Tällaisen takaisinmaksun laiminlyönnin todennäköisyyden voidaan arvioida lähtökohtaisesti olevan erittäin pieni, vaikka sitä ei voida täysin poissulkea. On syytä todeta, ettei jäsenvaltioiden lainojen takaisinmaksuun liittyviä laiminlyöntejä tai viivästyksiä ole tähän mennessä koskaan tapahtunut.

Yhteys talouspolitiikan koordinaatioon ja maakohtaisiin suosituksiin

Komission ehdotuksessa eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä sovitut maakohtaiset suositukset olisivat keskeisessä osassa määriteltäessä NRP-suunnitelmien investointeja ja uudistuksia sekä muita toimenpiteitä. Komission ehdotuksessa eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä sovitut maakohtaiset suositukset olisi huomioitava määriteltäessä NRP-suunnitelmien investointeja ja uudistuksia. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden olisi suunnitelmissaan osoitettava, miten ne investointi- ja uudistuskokonaisuuksilla tehokkaasti vastaavat kaikkiin tai merkittävään osaan maakohtaisia suosituksia. Yhdessä 22 artiklassa listattujen asiakirjojen kanssa ne muodostaisivat politiikan viitekehysten, joka ohjaa suunnitelmien investointeja, uudistuksia ja muita interventioita.

Maakohtaiset suositukset koskevat erityisesti finanssi- talous-, työllisyyspolitiikan aloja, jotka kuuluvat suurelta osin jäsenvaltioiden kansalliseen toimivaltaan. Sitten suositusten soveltamisalaa on laajennettu koskemaan myös mm. digitalisaatiota, sosiaali- ja ilmasto- ja energiakysymyksiä.

Komission tietojen perusteella ohjausjakso on uuden politiikan viitekehysten keskeisenä osana. Vuosien 2026 ja 2027 suositukset tulisivat olemaan tarkastelun perustana.

Maakohtaiset suositukset vaikuttavat EU:n uusien finanssipoliittisten sääntöjen puitteissa uudistus- ja investointikokonaisuuteen, joka sisällytetään keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliseen suunnitelmaan ja joka toimii sopeutuskauden pidennyksen perusteena. Uudessa kansallisessa finanssipoliittisessä lainsäädännössä finanssipoliittis-rakenteellisilla suunnitelmissa on merkittävä rooli.

Komission ehdotuksessa EU-maksatukset perustuvat NRP-suunnitelmissa sovittuihin investointeihin ja uudistuksiin liittyvien tavoitteiden ja välitavoitteiden saavuttamiseen. Näistä investointi- ja uudistuskokonaisuuksista sovitaan jäsenvaltioiden ja komission välillä ja ne hyväksytään EU:n neuvostossa. Jäsenvaltioiden tulisi sitoutua tavoitteisiin ja välitavoitteisiin linkittyviin uudistuksiin ja investointeihin viiden vuoden ajan. Koska komission ehdotuksessa rahoitus ja maksatukset linkittyisivät maakohtaisten suositusten huomioimiseen, on tärkeää varmistaa, ettei suositusten luonne muuttuisi tosiasiallisesti sitovaksi.

Tuloksellisuusasetusehdotus

Ehdotetulla asetuksella ei sen horisontaalisen luonteen vuoksi luoda uusia erillisiä talousarviositoumuksia. Sen sijaan sen täytäntöönpanoa tuetaan EU:n ohjelmiin ja hallintomenoihin osoitetuilla määrärahoilla.

Tuloksellisuusasetusehdotuksen vaikutusarvioinnin mukaan ehdotuksella saavutettaisiin hallinnollisia kustannussäästöjä (jäsenvaltioiden hallinnossa) yli 600 miljoonan euron edestä. Komission arvion mukaan asetus vaikuttaisi suoraan 16,3 miljoonaan pk-yritykseen hyödyttäen

erityisesti näitä. Tämä on seurausta byrokratian vähenemisestä ja sidosryhmille aiheutuvien kustannusten vähenemisestä, jonka myötä EU-varojen saatavuus pk-yrityksille paranisi. Arvion mukaan asetuksella olisi myönteisiä vaikutuksia hinta- ja kustannuskilpailukykyyn sen vähentäessä yrityksille ja muille tuensaaajille aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia. Lisäksi komission mukaan asetuksella olisi EU-alueen yritysten kansainvälistä kilpailukykyä ja -asemaa parantava vaikutus, vaikkakin sillä rajoituksella, että myös EU-ohjelmista rahoitusta saavat EU:n ulkopuoliset yritykset hyötyisivät asetuksesta.

Toisaalta asetusehdotuksessa esitettävien välineiden kuten yhteisen palveluväylän luomisesta aiheutuisi kertaluontoisia kustannuksia, ja uusiin säännöksiin sopeutuminen todennäköisesti synnyttäisi siirtymäkustannuksia, jotka koskisivat EU:n toimielimiä, tuensaaajia, jäsenvaltioita ja kumppanivaltioita sekä täytäntöönpanokumppaneita.

Muut vaikutukset

Komission vaikutustenarvioinnin mukaan kansallisten ja alueellisten suunnitelmien rakenteen parhaaksi arvioitu vaihtoehto olisi täytäntöönpanomalli, jossa on ennalta sovitut tavoitteet ja yhteistyöhön perustuva hallinnointi. Toimien täytäntöönpano ennalta sovittujen tavoitteiden perusteella varmistaisi paremman johdonmukaisuuden, kustannustehokkuuden ja tilivelvollisuuden verrattuna kustannusperusteiseen täytäntöönpanomalliin, koska saavutettavat konkreettiset tulokset esitetään etukäteen.

Välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyvä rahoitustuki tarjoaisi komission mukaan kannustimia sovittujen toimenpiteiden toteuttamiseen. Tällainen täytäntöönpanomalli tarjoaisi myös yksinkertaisemman kehyksen uudistusten toteuttamiselle jäsenvaltioiden tasolla ja mahdollistaa EU:n ja kansallisten, alueellisten ja paikallisten toimien johdonmukaisuuden parantamisen.

Yhteistyössä toteutettava hallinnointi palvelisi parhaiten suunnitelmien monitasoista hallintoa ja vahvaa alueellista ulottuvuutta. Sillä myös varmistettaisiin yksinkertaisuus jäsenvaltioiden ja alueiden kannalta, sillä ne voisivat hyödyntää sellaisten EU:n rahastojen hallinnoinnissa, joista kohdennetaan ennalta jäsenvaltioille määrärahoja, jo käyttöön otettuja rakenteita, mikä alentaisi jäsenvaltioiden viranomaisille aiheutuvia mukauttamiskustannuksia.

Kutakin jäsenvaltiota varten laadittava suunnitelma varmistaisi ennalta kohdennettavien määrärahojen johdonmukaisemman ja koordinoitumman ohjelmasuunnittelun, jossa otetaan huomioon kansallisen ja alueellisen tason erilaiset tarpeet ja samalla varmistetaan tuki ohjausmekanismeissa yksilöidyille EU:n prioriteeteille.

Komission ehdotuksen odotetaan myös tuovan suunnitelmiin poliittista johdonmukaisuutta, ja mahdollistavan synergiavaikutukset eri politiikanalojen välillä ja poistavan nykyisiä päällekkäisyyksiä.

Ohjelmien määrän vähentäminen yhteen kunkin jäsenvaltion suunnitelmaan ja samalla siirryttäisiin koheesiopolitiikan kaksivaiheisesta ohjelmasuunnittelusta yhtenäiseen ohjelmasuunnitteluun, joka perustuu yksiiin sääntöihin, odotetaan myös vähentävän täytäntöönpanon viivästyksiä ilman, että sillä olisi vaikutuksia vahvaan monitasoiseen hallintoon ja alueelliseen ulottuvuuteen.

Kun kutakin jäsenvaltiota kohden olisi yksi ainoa määräraha, varmistettaisiin rahoituksen tehokas ja joustava kohdentaminen eri politiikanaloilla, jolloin jäsenvaltiot voisivat käsitellä uusia prioriteetteja, kuten puolustusvoimavaroja tai varautumista. Se helpottaisi myös varojen

uudelleenkohdentamista ennakoimattomiin haasteisiin tai muuttuviin toimintapoliittisiin tarpeisiin vastaamiseksi ilman, että lainsäädäntökehystä tarvitsee avata uudelleen.

Tuloksellisuusasetus

Osaan asetusehdotuksen liitteessä I ehdotettuihin tuloksellisuusindikaattoreista on tunnistettu joitain epäselvyyksiä ja haasteita. Ehdotuksessa annettaisiin komissiolle toimivalta muuttaa delegoiduilla säädöksillä indikaattoreita. Tällainen muutos rahoituskauden aikana voisi olla ohjelman hallintoviranomaiselle työllistävä.

Yleisesti ottaen voidaan arvioida, että indikaattoreiden ja tiedonkeruiden merkitys korostuisi, koska indikaattorien toteutuminen vaikuttaisi suoraan komission maksuihin Suomelle. Tämä liittyy asetusehdotuksen jäsenmaiden NRP-suunnitelmia koskevaan vaatimukseen, jonka mukaan suunnitelmassa tulisi kuvata, miten välitavoitteiden, tavoitteiden ja tuotosten toteutuminen todennetaan; mitä dokumentteja tai järjestelmiä käytetään tuloksen tai ehdon saavuttamisen todentamiseen; miten tarkastukset tehdään ja miten tiedot/asiakirjat kerätään ja säilytetään jäljitysketjun varmistamiseksi. Vaatimustason nousu voisi lisätä hallinnollista taakkaa ja valittavien indikaattorien määrästä ja sisällöstä riippuen voisi se myös lisätä kustannuksia jossain määrin.

6 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeuksiin

Valtioneuvoston kannan mukaisesti unionin ja jäsenvaltioiden välisen toimivallanjaon tulee pysyä selkeänä ja sitä tulee kunnioittaa. Mikäli tämä edellytys täyttyy, ehdotukset eivät olisi valtioneuvoston alustavan arvion mukaan perustuslain näkökulmasta ongelmallisia eikä niistä seuraisi uusia valtiosääntöoikeudellisesti merkittäviä kavennuksia esimerkiksi eduskunnan budjettivaltaan tai Suomen täysivaltaisuuteen. Jatkokäsittelyssä valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin.

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön (ks. esim. PeVL 12/2018 vp) mukaan oikeusperustan riittävyys on merkityksellinen tekijä myös perustuslain näkökulmasta tehtävälle lainsäädäntöehdotusten arvioimiselle. Ehdotusten oikeusperustaa on jo arvioitu edellä muistion kohdassa 4.1. Oikeusperustan asianmukaisuudella on tässä yhteydessä erityistä merkitystä, koska ehdotusten vaikutusten arvioidaan ulottuvan mm. talous- ja sosiaalipolitiikkaan, joiden perustuslakivaliokunta on korostanut kuuluvan pääosin kansalliseen toimivaltaan.

SEUT 2 artiklan 3 kohdan mukaan ”Jäsenvaltiot sovittavat yhteen talous- ja työllisyyspolitiikkansa tässä sopimuksessa määrättyjen sääntöjen mukaisesti, joiden laatiminen kuuluu unionin toimivaltaan”. Kuten edellä kohdassa 4.1. on jo todettu, nyt ehdotetuilla oikeusperustoilla ei voida luoda uusia itsenäisiä talouspolitiikan yhteensovittamista koskevia toimenpiteitä tai menettelyjä, jotka ovat erillisiä ja riippumattomia niistä, jotka on jo luotu talouspolitiikan alaan kuuluvilla säädöksillä. Jatkokäsittelyssä on näin ollen vielä varmistettava, että kumppanuusohjelmalla ei luoda uutta ja päällekkäistä talouspolitiikan yhteensovittamisen valvontavälinettä.

Ehdotusten yhteyttä jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen yhteensovittamiseen ja maakohtaisiin suosituksiin on käsitelty jo edellä kohdissa 4.1. ja 5. Jatkokäsittelyssä menettelyllisiä näkökohtia, kumppanuussuunnitelmille asetettuja vaatimuksia sekä kumppanuusrahastoehdotuksen 22 artiklassa tarkoitettujen asiakirjojen, kuten maakohtaisten suosittelujen, tosiasiallista sitovuutta on arvioitava myös suhteessa jo voimassa olevaan EU-sääntelyyn. Esimerkiksi talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä

julkisen talouden valvonnasta annettu asetus (EU) 2024/1263 ja etenkin sen 3–4 artiklat on syytä ottaa huomioon arvioitaessa maakohtaisten suositusten nykyistä käytännön sitovuutta. Samoin kumppanuussuunnitelmille asetettuja vaatimuksia, kuten maakohtaisten suositusten huomioimista, ja suunnitelmien arviointia on syytä verrata siihen, mitä SEUT 175 artiklan 3 kohdan nojalla elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta hyväksytyssä asetuksessa (EU) 2021/241 ja etenkin sen 17–20 artikloissa on jo elpymis- ja palautumissuunnitelmien osalta edellytetty.

Suomi on perustuslain 1 §:n 3 momentin mukaisesti EU:n ja EMU:n jäsenenä sitoutunut myös EU:n taloudellisen koordinaation kehittämiseen. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut sitä, että syvennettäessä EU:n taloudellista ja finanssipoliittista yhdentymistä on varmistuttava myös talous- ja rahaliiton demokraattisesta legitimitetistä. Taustalla on ajatus siitä, että unionin lainsäädäntö ja päätöksenteko väistämättä kaventavat kansallisen finanssipoliittikan alaa ja etäännyttävät päätöksentekoa kansallisista parlamenteista (Ks. esim. PeVL 55/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on toistuvasti korostanut, että päätöksenteon demokraattinen hyväksyttävyyys ja kansalaisten tuki EMU-asioissa toteutuvat suorimmin kansallisten parlamenttien kautta, ja katsonut, ettei EU-järjestelyillä ole mahdollista miltään osin korvata kansallisten parlamenttien päätöksentekoa talous- ja finanssipoliittikan alalla (Ks. esim. PeVP 92/2012 vp). Vaikka nyt ei olekaan kyse EMU-asiasta, ei kumppanuusohjelmalla voida siirtää etenkään talous- tai sosiaalipoliittisen päätöksenteon painopistettä budjetti- ja lainsäädäntövallan käyttäjiltä komissiolle tavalla, joka voisi vaarantaa demokraattisen vastuujärjestelmän.

Komissiolle ei tulisi antaa liian laajaa toimivaltaa ohjata rahallisin kannustein jäsenvaltioita ohjelmaan liittyvillä politiikan aloilla. Vaikka nyt ei olekaan kyse täysin vastaavasta tilanteesta, on ehdotusten valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa syytä huomioida myös perustuslakivaliokunnan lausunto PeVL 37/2018 vp, joka koski ehdotusta asetukseksi uudistusten tukiohjelman perustamisesta. Valiokunta suhtautui valtioneuvoston tavoin kyseiseen ehdotukseen kriittisesti, mutta päätyi siihen, että se ei merkinnyt perustuslain vastaista kavennusta eduskunnan budjettivaltaan tai Suomen täysivaltaisuuteen.

EU-oikeuden ei ole katsottu asettavan esteitä ehdollisuudelle, mikäli tarkoituksena on varmistaa, että EU-rahoitus käytetään vaikuttavasti oikeaan tarkoitukseen. Kyse ei saa olla seuraamuksista, vaan aidoista ehdoista rahoituksen saamiseksi. Ehdollisuudella ja rahoituksen sitomisella tuloksellisuuteen ja laatuun on siis aina oltava todellinen yhteys tarkoitukseen, johon tukea annetaan. Näillä edellytyksillä esimerkiksi makrotaloudellista ehdollisuutta on pidetty mahdollisena myönnettäessä jäsenvaltioille rahoitusta koheesiopoliittikan välineiden ja rahastojen kautta.

Kumppanuussuunnitelmien arviointi kuuluu komissiolle, jonka tehtävänä SEU 17 artiklan mukaan on toteuttaa talousarvio, hallinnoida ohjelmia sekä hoitaa yhteensovitus-täytäntöönpano- ja hallinnointitehtäviä, mutta suunnitelmien hyväksyminen edellyttää neuvoston täytäntöönpanopäätöstä. Näin ollen ehdotukset eivät näyttäisi horjuttavan perustuslakivaliokunnan tärkeänä pitämää perussopimusten mukaista EU:n toimielinten välistä institutionaalista tasapainoa (ks. esim. PeVL 49/2010 vp).

Lainatukeen liittyvien Suomen vastuiden määrä ja tarkkarajaisuus on jo käsitelty ja todettu kohdassa 5.

7 Ahvenanmaan toimivalta

Valmistelun yhteydessä Ahvenanmaan maakunnan hallitus on tuonut esiin, että perustuslaillisiin erityispiirteisiin, joiden kunnioittamista niin komissio kuin Suomi rahoituskehityksen yhteydessä korostavat, kuuluvat myös itsehallintoalueet, kuten Suomen itsehallintoalue Ahvenanmaa, jonka toimivaltuuksia on kunnioitettava.

Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välisestä toimivallanjaosta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991, jäljempänä itsehallintolaki). Maakunnan lainsäädäntövallasta säädetään itsehallintolain 18 §:ssä ja valtakunnan 27 ja 29 §:ssä. Ahvenanmaan maakunta vastaa itsehallintolain 59 §:n mukaisesti Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanosta siltä osin kuin asia kuuluu sen toimivaltaan. Itsehallintolain mukaan Ahvenanmaalla on lainsäädäntövaltaa useilla aloilla, jotka ovat merkityksellisiä kumppanuusrahastoasetuksen täytäntöönpanon osalta.

Toimivallanjako maatalous- ja kalastuspolitiikan aloilla

Itsehallintolain 18 §:n 15 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maa- ja metsätaloutta ja maataloustuotannon ohjaamista; ennen maataloustuotannon ohjaamista koskevaan lainsäädäntötoimeen ryhtymistä on kuitenkin neuvoteltava valtion asianomaisen viranomaisen kanssa. Itsehallintolain 27 §:n 15 kohdan mukaan valtakunnalla on puolestaan lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maatalous- ja kalataloustuotteiden hintoja sekä maataloustuotteiden viennin edistämistä. Ahvenanmaan itsehallintolaki on säädetty ennen Suomen liittymistä Euroopan unioniin, eikä liittymisen jälkeen ole ollut käytössä maataloustuotteiden hintoja koskevia maataloustuloneuvotteluja.

Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 10, 16 ja 21 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka liittyvät kalastukseen, luonnon- ja ympäristönsuojeluun, vesioikeuteen sekä veneliikenteeseen ja paikallisen meriliikenteen väyliin.

Toimivalta Euroopan unionin yhteiseen maatalous- ja kalatalouspolitiikkaan on edellä sanotun mukaisesti jaettu valtakunnan ja maakunnan välillä. Jaetun toimivallan pohjalta on kehitetty käytäntöjä siitä, mitkä tukimuodot kuuluvat Ahvenanmaan maakunnan ja mitkä valtakunnan toimivaltaan. Ahvenanmaan itsehallintolain säännöksiä on maataloustuotteiden hintoihin liittyen perinteisesti tulkittu niin, että valtakunnan toimivalta käsittää ne tukijärjestelmät, joilla hinnanalennuksia korvataan maataloustuottajille. Näihin tukimuotoihin ei sisälly esimerkiksi tukielementtejä erityisten toimien kustannuksista. Edellä todetun perusteella valtakunnan toimivaltaan on Euroopan unionin jäsenyyden aikana perinteisesti katsottu kuuluvan ne suorat tuet, jotka ovat kokonaan Euroopan unionin rahoittamia eli rahoitetaan tällä hetkellä maataloustukirahastosta. Näitä pinta-ala- ja eläinperusteisia tukimuotoja ovat muun muassa perustulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki ja tuotantosidonnaiset tulotuet. Maakunnan toimivaltaan on puolestaan katsottu kuuluvan ne maaseudun kehittämiseen liittyvät tukimuodot, jotka rahoitetaan tällä hetkellä osittain maaseuturahastosta. Näitä tukimuotoja ovat esimerkiksi ympäristökorvaus, korvaus luonnonmukaiseen tuotantoon sekä maaseudun kehittämistuet ja rakennetuet.

Valtakunnan ja maakunnan toimivallan jaon näkökulmasta komission asetusehdotuksella on yhtymäkohtia kalastukseen, luonnon- ja ympäristönsuojeluun, vesioikeuteen sekä veneliikenteeseen ja paikallisen meriliikenteen väyliin, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10, 16 ja 21 kohdan mukaan ovat maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita. Ehdotus koskee myös kauppamerenkulkua ja tämän väyliä, jotka itsehallintolain 27 §:n 13 kohdan mukaan ovat valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia asioita.

Komission ehdotuksen mukaan kunkin jäsenvaltion on laadittava yksi kansallinen suunnitelma ja nimettävä toimivaltaiset viranomaiset. Nykyisellä ohjelmakaudella on kalastuksen osalta menetelty siten, että Ahvenanmaan ohjelma sisältyy Suomen ohjelmaan. Maatalouden ja maaseudun kehittämisen osalta Ahvenanmaan toimenpiteet sisältyvät Suomen CAP-suunnitelmaan 2023–2027. Maaseuturahaston toimenpiteet kuuluvat Ahvenanmaan toimivaltaan.

Toimivallanjako koheesiopolitiikan alalla

Itsehallintolaissa säädettyä valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välistä toimivallan jakoa on tulkittu koheesiopolitiikan toimenpiteiden osalta Suomen EU-jäsenyyden aikana siten, että Ahvenanmaan maakunta vastaa Euroopan aluekehitysrahastosta ja Euroopan sosiaalirahastosta osarahoitettujen EU:n alue- ja rakennepoliittien ohjelmien valmistelusta ja hallinnoinnista Ahvenanmaalla. Elinkeino- ja TKI-toiminnan edistäminen sekä työllisyyden, osaamisen ja osallisuuden vahvistaminen kuuluvat maakunnan lainsäädäntövaltaan lain 18 §:n 22, 23 ja 27 kohtien nojalla. Komission asetusehdotuksen 3 artikla sisältää kuitenkin aiempaa laajempia toimenpidetokokonaisuuksia, joita ohjattaisiin muun ohella talouden ohjausjakson maakohtaisilla suosituksilla ja tarkennettaisiin koheesiopolitiikan ja muiden sektoreiden täydentävillä komission säädösehdoilla (EAKR/KR ml. Interreg-asetusehdotus ja ESR-asetusehdotus). Tästä syystä komission ehdotusten analyysiä Ahvenanmaan itsehallinnon näkökulmasta on tarpeen jatkaa neuvottelujen aikana sisältöjen täsmentyessä.

Toimivallanjako sisäasioiden alalla

Sisäasioiden rahastojen ohjelmakauden 2021—2027 kansallisen toimeenpanon valmistelun yhteydessä on arvioitu, että sisäisen turvallisuuden rahastossa lainsäädäntövalta kuuluu maakunnalle itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan nojalla siltä osin kuin kyse on itsehallintolaissa mainituin poikkeuksin yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä palo- ja pelastustoimintaa koskevista asioista. Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastossa maakunnan lainsäädäntövaltaan on arvioitu kuuluvan maakunnassa tapahtuva kotoutumisen edistäminen. Tämän lainsäädäntövallan on maakuntalakien lainsäädäntövalvonnan yhteydessä katsottu olevan johdettavissa itsehallintolain 18 §:n 1, 4, 13, 14, 22 ja 23 kohdasta, jotka koskevat maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia, kuntien hallintoa, sosiaalihuoltoa, opetusta ja oppisopimusta, elin-keinotoimintaa ja työllisyyden edistämistä. Sen vuoksi maakunnan lainsäädäntövaltaan katsotaan kuuluvan maakunnassa sijaitsevien kuntien vastaanottamiin pakolaisiin tai muihin maahanmuuttajiin kohdistuvat pääasialliset kotouttamistoimet. Rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukiväline koskee rajaturvallisuutta ja viisumipolitiikkaa ja kuuluu sen vuoksi kokonaan valtakunnan toimivaltaan.

Nykyisellä ohjelmakaudella Ahvenanmaan maakunnalle kuuluvat sisäasioiden rahastojen kansallisista ohjelmista johtuvat hallintoviranomais- ja tarkastusviranomaistehtävät on siirretty sopimusasetuksella (839/2022) sisäministeriön hoidettavaksi. Nykyisellä ohjelmakaudella Ahvenanmaan maakunta osallistuu kansallisten ohjelmien toimeenpanoon.

Toimivallan jakoa tarkastellaan lähemmin neuvottelujen aikana sisältöjen täsmentyessä. Alustavan arvion mukaan asetusehdotuksesta ei seuraa muutoksia edellä todettuun.

8 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Komissio antoi 16.7.2025 ehdotukset EU:n seuraavaksi rahoituskehykseksi vuosille 2028-2034. Komissio täydensi ehdotuksiaan 3.9.2025 antamalla lisää sektorikohtaisia asetusehdotuksia.

Komissio esitteli ehdotuksiaan yleisten asioiden neuvostossa 18.7.2025. Ehdotusten käsittely neuvoston väliaikaisessa MFF ad hoc- työryhmässä alkoi 18.7.2025

Rahoituskehyksistä sovitaan Eurooppa-neuvostotasolla. Mikäli neuvottelut etenisivät aikaisempien neuvottelukierrosten aikataulussa, sovittaisiin rahoituskehyksestä yksimielisesti jäsenvaltioiden kesken Eurooppa-neuvostossa aikaisintaan loppuvuodesta 2026 tai vuoden 2027 alkupuoliskolla.

Euroopan parlamentti linjasi prioriteettejaan tulevaan monivuotiseen rahoituskehykseen 7.5.2025 hyväksymässään päätöslauselmassa (P10 TA(2025) 0090). Komissio esitteli ehdotuksensa parlamentin budjettivaliokunnalle 16.7.2025.

Parlamentin yhteisesittelijöinä toimivat tällä hetkellä monivuotisen rahoituskehysten osalta Siegfried Mureșan (EPP, Romania) ja Carla Tavares (S&D, Portugali).

9 Ehdotuksen kansallinen käsittely

Valtioneuvoston kirjelmää on käsitelty MFF-johtoryhmässä 6.10. ja 20.10.2025. Valtioneuvoston kannat linjattiin EU-ministerivaliokunnassa 7.11.2025.

Komission tiedonannon kokonaisuudesta on aiemmin laadittu erillinen E-kirje (E 73/2025 vp), joka on toimitettu eduskunnalle 19.9.2025.

10 Valtioneuvoston kanta

Komission tiedonantoa ”Dynaaminen EU:n talousarvio tulevaisuuden tarpeisiin – Monivuotinen rahoituskehys 2028-2034” ja Suomen ensivaiheen kantoja koskevassa E-kirjeessä EU/852/2025-VNK-8 todettiin muun muassa seuraavasti:

Komission ehdottama kokonaistaso on liian korkea. Hallitusohjelman mukaisesti Suomi katsoo, että EU-budjetin taso tulee säilyttää kohtuullisena välttämällä Suomen nettomaksuosuuden kasvua. Suomi pitää tärkeänä, että tulevaa rahoituskehystä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Komission esittämät rahoituskehys ehdotuksen yleiset painopisteet ovat kannatettavia ja yhdensuuntaisia Suomen EU-avaintavoitteiden kanssa. Suomi korostaa rahoituksen kohdentamista nykyistä vahvemmin keskeisimpiin poliittisiin prioriteetteihin kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Suomen nettomaksuasemaan vaikuttaa eniten rahoituskehysten kokonaistaso.

Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia ja korostaa Suomen tavoitteiden arviointia kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. On välttämätöntä löytää taso, joka ei kasvattaisi maksutaakkaamme kohtuuttomasti, mutta mahdollistaisi keskeiset painotukset, kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamisen, ja turvaisi merkittävimpiä saantojamme, kuten maatalouden rahoituksen.

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää Suomen ainutlaatuiseen asemaan itäisenä ulkorajavaltiona ja samalla EU-budjetin nettomaksajana.

Eri rahastoista laadittava yksi kansallinen suunnitelma voi edistää synergiaetujen saavuttamista eri politiikkatoimien kesken. Kansalliseen suunnitelmaan liittyvien lukuisien yksityiskohtien tarkoituksenmukaisuutta ja vaikutuksia tulee selvittää ja arvioida tarkemmin viimeistään varsinaisten säädösehdotusten käsittelyn yhteydessä.

Valtioneuvosto korostaa unionin ja jäsenvaltioiden välistä mahdollisimman selkeää toimivaltajakoa. Komission tavoin valtioneuvosto korostaa kunkin jäsenvaltion perustuslaillisten erityispiirteiden huomioimista.

Suomen keskeinen neuvottelutavoite on, että NRP-ohjelman sisällä riittävä joustavuus rahoituksen toimeenpanossa varmistettaisiin.

Suomi korostaa vakiintuneesti kansallisen osarahoituksen merkitystä EU-toimissa.

Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kai-kissa jäsenvaltioissa. Suomi tavoittelee yhteisen maatalouspolitiikan osalta mahdollisimman korkeaa saantoa, sillä luonnonolosuhteet ovat Suomessa epäedulliset verrattuna muihin jäsenvaltioihin.

Suomen ensiarvion mukaan komission esittämä maatalouden nk. korvamerkitty rahoitus vaikuttaa riittämättömältä.

Jatkossa maaseudun kehittämistä edistäviin toimiin tulisi hyödyntää laaja-alaisesti rahoitusta, esimerkiksi hyödyntämällä myös kilpailukykyrahastoa ja Horisontti Eurooppa -ohjelmaa.

Suomen tavoitteiden mukaisesti komission ehdotuksessa korostuu ruoantuotannon turvaaminen myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Suomi tukee komission tavoitetta, että tukia kohdennettaisiin nykyistä vahvemmin aktiivisille tuottajille.

Suomi pitää tärkeänä edistää perheviljelmäpohjaista maataloutta osana tulevaa yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Ennallistamistoimiin liittyen Suomi korostaa mahdollisuutta hyödyntää laaja-alaisesti eri välineitä ennallistamistoimien rahoitukseen.

Komission esittämä koheesiorahoituksen määrän vähentäminen olisi Suomen ennakkovaikuttamistavoitteiden mukaista, sillä alueellisen koheesion edetessä tarve EU:n yhteiselle koheesiorahoitukselle vähenee.

Suomi pitää keskeisenä, että rahoituskehyksessä huomioidaan Suomen itäisten ulko-raja-alueiden erityistilanne johtuen muuttuneesta turvallisuusympäristöstä ja sen välillisesti aiheuttamista sosioekonomisista haasteista.

Suomelle on keskeistä varmistaa, että komission ehdotuksessaan Suomelle esittämä rahoitusosuus sisäasioiden rahastoihin turvataan ja että sen toimeenpano olisi joustavaa ja raja-alueiden elinvoimaa tukevaa.

NPR-rahastoon sisältyvän rahoituksen osalta olisi tarpeen selvittää, mitä rahoituksen joustavalla käytöllä ja rahoituksen käytöllä eri asetusehdotuksissa asetettuihin tavoitteisiin tarkoitetaan.

Kokonaisturvallisuuden näkökulmasta Suomelle on keskeistä korostaa kaksikäyttö- ja puolustusulottuvuutta sekä alueiden elinvoimaa osana tulevan koheesiopolitiikan toimia.

Suomi korostaa jäsenvaltioiden ja unionin välistä toimivallan jakoa EU:n koheesiopolitiikan uudistamisessa eikä siten pidä perusteltuna asumispolitiikkaan tai kansalliseen sosiaaliturvaan liittyvien kysymysten kytkemistä siihen.

Suomi katsoo, että Suomen liittymissopimukseen perustuva, vakavista ja pysyvistä haitoista kärsivien pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA-erityisrahoitus tulisi turvata myös jatkossa.

Suomi katsoo, että muuttoliikkeen EU-rahoitusta painotettaisiin erityisesti rajaturvallisuuden vahvistamiseen, lisäksi muuttoliikkeen sisäiseen hallintaan sekä ulkoisen ulottuvuuden tarpeisiin, erityisesti palautusten tehostamiseen sekä innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseen.

Suomi pitää tarkoituksenmukaisena, että tulevilla rahoituskehyskaudella muuttoliikkeen hallinnan rahoitusta olisi mahdollista hyödyntää monimuotoisesti rajaturvallisuusinvestointeihin.

Suomi tukee komission ehdotusta vahvistaa maaulkorajojen pituuden merkitystä varojenjakokriteerinä.

Valtioneuvosto korostaa uudistusten yhteydessä maakohtaisten suositusten ei-sitovaa luonnetta ja selkeää toimivallanjakoa unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä.

Valtioneuvosto tukee komission esittämiä toimia oikeusvaltio- ja perusoikeusehdollisuuden vahvistamiseksi. Valtioneuvostolle on keskeistä, että tulevaan rahoituskehykseen ja siihen kytkeytyvään muuhunkin EU-rahoitukseen sovelletaan mahdollisimman vahvaa ja vähintäänkin nykyistä vastaavaa ehdollisuutta, kuten oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen kytkeytyvä ehdollisuus.

Suomi vastustaa esitettyjä, yhteisvelkaan perustuvia uusia lainarahoitteisia investointivälineitä, eli kriisivälinettä ja Catalyst Europe – välinettä.

Suomi katsoo, että rahoituskehyksellä tulisi jatkossakin tukea EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista komission esityksen mukaisesti.

Kokonaisuudesta

Valtioneuvosto tarkastelee komission ehdotuksen yksityiskohtia osana rahoituskehyksen kokonaisuutta ja tarkentaa kantaansa neuvottelujen edetessä. Suomen lopulliset kannat muodostetaan neuvottelujen loppuvaiheessa muodostumassa olevan kokonaisuuden perusteella Suomen kokonaisu-etu huomioiden.

Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan kantaa erikseen osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta.

Edellä esitettyjä valtioneuvoston kantoja täydennetään tällä U-kirjelmällä seuraavasti:

Valtioneuvosto toteaa, että kumppanuusrahastoasetuksen ja siihen liittyvien sektorikohtaisten asetusehdotusten tulisi muodostaa mahdollisimman johdonmukainen ja hallinnollisesti selkeä kokonaisuus.

Valtioneuvosto pitää neuvottelujen tässä vaiheessa tarkoituksenmukaisena tiettyä joustavuutta sen suhteen, säänneltäisiinkö joistakin yksityiskohdasta osana kumppanuusrahastoasetusehdotusta, vai kyseisessä sektorikohtaisissa lainsäädäntöehdotuksissa.

Sektorikohtaisissa valtioneuvoston selvityksissä voidaan täydentää kantaa kumppanuusrahastoasetukseen sisältyviin sektorikohtaisiin säännöksiin kuitenkin niin, että asetuksen sisällölle asetetut kokonaistavoitteet tulevat huomioiduiksi.

Kansalliset ja alueelliset kumppanuussuunnitelmat

Valtioneuvosto tukee kumppanuusrahastoasetuksen yleistavoitteita.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota lukuisiin erityistavoitteisiin ja korostaa, että rahoituksen tarpeetonta pirstaleisuutta tulisi välttää. Valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti siihen, että kaikilta jäsenvaltioilta edellytettäisiin kaikkien erityistavoitteiden yksityiskohtaista käsittelyä kumppanuussuunnitelmissa.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että jäsenvaltiolla on vahva rooli määriteltäessä suunnitelmansa kansallisia ja alueellisia painopisteitä sekä niihin liittyviä uudistuksia ja investointeja.

Valtioneuvosto korostaa joustavuutta kumppanuussuunnitelman laadinnassa synergioiden sekä kansallisten ja alueellisten ja paikallisten erityispiirteiden ja haasteiden huomioimiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kumppanuussuunnitelman sisällä voidaan varmistaa riittävä joustavuus rahoituksen toimeenpanossa.

Valtioneuvosto katsoo riittävän kansallisen osarahoituksen olevan tärkeä osa EU-rahoitteisten ohjelmien tehokasta toimeenpanoa.

Valtioneuvosto katsoo, että sisäasioiden rahoituksen osalta olisi tärkeää jatkaa nykyisen ohjelmakauden mukaista täysimääräistä operatiivista EU-rahoitustukea viranomaisille, jotka vastaavat tehtävistä ja palveluista, jotka muodostavat unionin hyväksi suoritettavan julkisen palvelun.

Valtioneuvosto katsoo, että useat kumppanuusasetuksen artikloissa 2 ja 3 määritellyt erityistavoitteet vastaavat ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.

Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisen varauksellisesti siihen, että kumppanuussopimuksen tai tuloksellisuusasetuksen kautta jäsenmaille aiheutuisi uusia huomattavia seurantavelvoitteita.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission asetusehdotuksessa on laaja valikoima erilaisia toimenpiteitä tukea maataloutta ja maaseudun kehittämistä. Valtioneuvosto pitää välttämättömänä maatalouden tulotukien korvamerkintää.

Valtioneuvosto katsoo, että tulevan maatalousrahoituksen tulisi osaltaan tukea ruoantuotannon ilmasto- ja ympäristöhaasteisiin vastaamista.

Valtioneuvosto katsoo, että alenevan pinta-alatuen keskimääräinen hehtaarituen alaraja tulisi olla ehdotettua alempi, jotta tukea voitaisiin kohdentaa viljelijöille vaikuttavampien tukijärjestelmien kautta.

Valtioneuvosto korostaa, että tuotantosidonnaisen tuen laskemisperiaatteessa tulisi varmistaa se, että menettely mahdollistaisi vähintään nykyisen tasaisen tuen kokonaisrahoituksen. Valtioneuvosto pitää kannatettavana mahdollisuutta kohdentaa tuotantosidonnaista tukea tietyille tuotantosuunnille ja EU:n itärajan alueille.

Valtioneuvosto katsoo, että kumppanuussuunnitelman tulisi mahdollistaa jatkossakin monipuolinen maaseudun kehittäminen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kumppanuussuunnitelmilla edistettäisiin maaseutuelinkeinojen kestävästä monipuolistamista.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen, ml. Leader-toiminta, jatkuisi pääpiirteissään nykyisen kaltaisena.

Valtioneuvosto pitää kannatettavana komission asetusehdotuksen sisältämiä moninaisia vaihtoehtoja alueiden kehittämiseksi. Valtioneuvosto korostaa etenkin kilpailukyvyyn, työllisyyden, osaamisen kehittämisen ja elinvoiman edistämisen merkitystä koheesiopolitiikassa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että osana kumppanuusrahoitusasetuksen toimia huomioidaan riittävästi kaupunkien merkittävä rooli kilpailukyvyyn ja alueellisen elinvoiman edistämisessä.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että niin kestävä kaupunkikehittäminen kuin maaseudun ja alueiden kehittämistoimetkin turvattaisiin, synergiaetuja hyödyntäen.

Liikenne- ja maaseuturahojen osalta valtioneuvosto pitää tärkeänä, että rahoituskehyksen eri instrumentit täydentäisivät toisiaan tarkoituksenmukaisesti, ja EU-rahoitusta voitaisiin Suomessa hyödyntää liikennejärjestelmän kehittämisen kannalta merkittäviin tarpeisiin myös osana kumppanuussuunnitelmaa.

Kumppanuusperiaate

Valtioneuvosto kannattaa komission ehdotusta alueellisen ja kansallisen kumppanuussuunnitelman valmisteluun ja toimeenpanoon sovellettavasta kumppanuusperiaatteesta.

Valtioneuvosto on sitoutunut Euroopan neuvoston Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjaan, minkä lisäksi perustuslaki takaa kunnallisen itsehallinnon. Lisäksi valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että Suomen perustuslain mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa erikseen säädetään.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kumppanuusasetuksessa huomioitaisiin riittävästi varautuminen.

Maakohtaisten suositusten rooli ja toimivaltakysymykset

Valtioneuvosto korostaa uudistusten yhteydessä maakohtaisten suositusten ei-sitovaa luonnetta ja selkeää toimivallanjakoa unionin ja sen jäsenvaltioiden välillä. Koska komission ehdotuksessa jäsenvaltiolle kohdennettava rahoitus ja maksatukset linkittyisivät maakohtaisten suositusten toimeenpanoon kumppanuussuunnitelman osana, on tärkeää varmistaa, ettei suositusten luonne muuttuisi tosiasiallisesti sitovaksi. Neuvotteluissa olisi huolehdittava siitä, että ehdotuksella ei tosiasiallisesti muuteta jäsenvaltioiden ja unionin välistä toimivallanjakoa talouspolitiikan alalla. Erityisen tärkeää tämä on kumppanuussuunnitelmien täytäntöönpanon osalta.

Valtioneuvosto korostaa, että kumppanuussuunnitelmien tulisi olla yhdenmukaisia kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien kanssa, jotka ovat osa EU:n talouspolitiikan koordinaatiota.

Valtioneuvosto tukee myös sellaisen ehdollisuuden vahvistamista, joka edistää EU- varojen käytön vaikuttavuutta. Valtioneuvosto katsoo, että uudistusten tulisi ensisijaisesti linkittyä investointeihin tai muihin interventioihin ja näiden olisi tuettava kumppanuussuunnitelman tavoitteita kunkin jäsenvaltion tarpeiden mukaisesti.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että suunnitelmien laadinnassa varmistettaisiin jäsenvaltioiden mahdollisimman yhdenvertainen kohtelu.

Valtioneuvosto katsoo, että kumppanuussuunnitelmien toimeenpanon tehokkuuden näkökulmasta on keskeistä, että jäsenvaltioiden vastuut ja velvollisuudet määritellään mahdollisimman selkeästi ja yhdenmukaisesti.

Tulosperusteisuus

Valtioneuvosto pitää kannatettavana tuloksellisuusasetuksen horisontaalisia periaatteita EU-rahoituksen vaikuttavuuden edistämiseksi. Valtioneuvosto katsoo, että etenkin jäsenvaltioille suoraan kohdistuvan rahoituksen tulosperusteisuus vahvistaisi EU-rahoituksen vaikuttavuutta sekä tehostaisi EU-varojen toimeenpanoa.

Valtioneuvosto tukee komission rahoituskehusehdotukseen sisältyvää yleistä ilmastotavoitetta.

Valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena, että ilmasto- ja ympäristötavoitetta koskeva yleinen prosenttiosuus on eriytetty eri ohjelmien ja välineiden kesken ottaen huomioon niiden ominaispiirteet.

Valtioneuvosto pitää ongelmallisena ehdotuksessa komissiolle esitettyä mahdollisuutta muuttaa ilmasto- ja ympäristötoimien jäsenmaakohtaista vähimmäisprosenttia kesken kauden ja olemassa olevien jäsenmaiden ilmasto-, ympäristö- tai muiden suunnitelmien ja ohjelmien uudelleenavaamista.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että rahoituksen ja tulosten välillä on selkeä yhteys. Tulosperusteisuus tulisi kuitenkin toteuttaa siten, että kumppanuussuunnitelman seuranta perustuu aidosti tulosperusteisuuteen eikä kustannusten tarkastamiseen.

Tulosperusteisuuden osalta erityistä huomiota tulisi kiinnittää tavoitteiden ja käytettävien indikaattoreiden mitattavuuteen ja prosessien läpinäkyvyyteen.

Valtioneuvosto pitää kannatettavana yhden, rahastojen yhteisen, tuloskehyksen muodostamista osana tuloksellisuusasetusta. Se luo vertailukelpoisen kehikon monivuotisen rahoituskehyksen toimien tuloksellisuuden mittaamiseen sekä arvioimiseen.

Moitteeton varainhoito

Valtioneuvosto katsoo, että asetuksen valmistelussa ja EU-varojen käytössä tulisi seurata EU:n varainhoitoasetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 mukaisia menettelyjä ja periaatteita.

Valtioneuvosto korostaa erityisesti kumppanuusrahaston osalta unionin taloudellisten etujen tehokasta suojaamista ja EU-varojen käytön oikeasuhtaista valvontaa. Kumppanuusrahaston toimeenpanosta vastaavien eri viranomaisien velvollisuudet ja valtuudet olisi määriteltävä mahdollisimman selkeästi päällekkäisyyksiä välttämällä.

Suomi pitää tärkeänä, että kaikilta jäsenvaltioilta edellytetään uskottavia ja tehokkaita toimenpiteitä korruption ja unionipetosten torjumiseksi tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden rooli EU-varojen hallinnoinnissa korostuu.

Yksinkertaistaminen ja hallinnollinen taakka

Valtioneuvosto tukee suunnitelman toimeenpanon yksinkertaistamis- ja tehostamistavoitteita.

Valtioneuvosto katsoo, että on tarkoituksenmukaista, että EU-rahoitus tähtää tulosten ja vaikutusten saavuttamiseen. Komission eri yksiköiden yksityiskohtaisten ja eri tavalla painotettujen valvonta- ja tilintarkastusohjeiden ei tulisi ohjata tuotos- ja tulosperusteisten interventtioiden suunnittelua.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota tarpeeseen eri politiikkasektoreiden mahdollisimman yhdenmukaiseen kohteluun vaatimusten, toimintakäytäntöjen ja alempiasteisten säädösten tarpeen osalta, huomioiden eri politiikkasektoreiden piirteet.

Neuvottelujen edetessä joitain ehdotettuja säädöksiä on kuitenkin tarpeen täsmentää hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja päällekkäisten hallinnollisten velvoitteiden välttämiseksi, jotta yksinkertaistamistavoitteen toteutuminen voidaan aidosti varmistaa. Asetuksen olisi mahdollistettava hallinnoinnin yksinkertaistaminen ja keventäminen myös jäsenvaltioissa.

Asetusehdotuksen sisältöä tulisi pyrkiä selkiyttämään niin, että siinä huomioitaisiin eri toimialojen erityispiirteet ja että siitä kävisi selkeästi ilmi, mitä sektoria eri säännökset koskevat. Tietojen keräämisen osalta myös tietosuojakysymyksiin on kiinnitettävä huomiota.

Asetuksen tulisi mahdollistaa joustava suunnitelman muuttamismenettely, jotta ohjelmakauden aikana saatava lisärahoitus saadaan lisättyä suunnitelmaan mahdollisimman yksinkertaisella tavalla.

YMP:n osalta valtioneuvoston tavoitteena on, että uudeksi pakolliseksi yhdennetyn hallinto- ja valvontajärjestelmän osaksi ehdotettu eurooppalainen maanseurantajärjestelmä olisi ensisijaisesti jäsenvaltiolle vapaaehtoinen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että jäsenvaltioiden tekemien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseen liittyvät vaatimukset olisivat kohtuullisia.

Valtioneuvosto kiinnittää huomiota johdonmukaisuuteen nykyisin käytössä olevien määritelmien (esim. viljelijä) jatkuvuuden osalta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kehyskausien väliselle siirtymälle säädetään järjestelyistä, joilla taattaisiin YMP:n tukien jatkuvuus.

EU-väline

EU-välineen osalta tulisi mahdollistaa jäsenvaltioille riittävät vaikutusmahdollisuudet rahoituksen kohdentamisessa.

Valtioneuvosto katsoo, että olisi tarkoituksenmukaista vahvistaa jäsenvaltioiden roolia EU-välineen toimeenpanossa.

Valtioneuvosto pitää kannatettavana komission ehdotusta maatalouden markkinahäiriöiden ja markkinakriisien rahoituksen kattamisesta nk. Union Safety Net -välineestä.

Ehdollisuus

Valtioneuvosto tukee komission esittämiä toimia oikeusvaltio- ja perusoikeusehdollisuuden vahvistamiseksi. Valtioneuvosto kannattaa EU:n perusoikeuskirjaan ja oikeusvaltioperiaatteen kytkeytyvien horisontaalisten periaatteiden ulottamista kaikkiin NRP-suunnitelman rahastoihin vahvistaen rahoituksen saamisen ennakoedellytyksiä. Valtioneuvosto viittaa tässä yhteydessä vuotuisen oikeusvaltiokertomukseen ja katsoo, että kullekin jäsenvaltiolle osoitetut suositukset tukevat sekä EU:n nykyisten että tulevien jäsenvaltioiden demokratiakehitystä, suositusten ei-sitovasta luonteesta riippumatta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä myös sitä, että ehdollisuuden lisäksi demokratian, tasa-arvon ja oikeusvaltioperiaatteen edistäminen ovat kumppanuusrahaston yleis- ja erityistavoitteita. On myönteistä, että ehdollisuuden lisäksi näitä teemoja pyritään edistämään myös konkreettisten toimenpiteiden kautta.

Valtioneuvosto tukee myös sellaisen ehdollisuuden vahvistamista, joka edistää EU-varojen käytön vaikuttavuutta. Valtioneuvosto katsoo, että investointeja täydentävien uudistusten olisi tuettava NRP-suunnitelman tavoitteita kunkin jäsenvaltion ja sen alueiden tarpeiden ja lähtökohtien mukaisesti.

Oikeusvaltioperiaatetta koskeva ehdollisuus ja horisontaaliset periaatteet

Oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen on oltava ennakoedellytys kaiken EU-rahoituksen saamiselle.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että kumppanuusasetusasetusehdotuksessa esitetyt horisontaaliset periaatteet, perusoikeuskirjaehdollisuus ja oikeusvaltioehdollisuus, toimivat lisäedellytyksinä rahoituksen saamiselle ja tuovat siten lisäsuojaa jo voimassa olevan ehdollisuusasetuksen ohella.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä tuloksellisuusasetuksen horisontaalista sukupuolten tasa-arvoa koskevaa periaatetta ja sen soveltamista kumppanuusrahaston täytäntöönpanossa.

Valtioneuvostolle on tärkeää, että horisontaaliset periaatteet ja niiden edellytykset on kirjattu asetukseen selkeästi ja yksityiskohtaisesti.

Delegoitu säädösvalta

Valtioneuvosto katsoo, että delegointivaltuuksia koskevien säännösten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Valtioneuvosto korostaa, että sektoreita on kohdeltava yhdenmukaisesti delegoidun säädösvallan osalta.

Jatkotyössä tulee kiinnittää erityistä huomioita komissiolle myönnettävien valtuuksien laajuuteen antaa delegoituja säädöksiä.